

نوشته - نگاشته بر آنکه در بگذرد از روی آیین بجای نشین دستور سپرد و چون از جگونی آگاهی نداشت ما آنکه با انگریزان همراه بود پس از خواندن گفته باور ندارم که پذیرفته آید و پاسخ او را با سردی سرود اما چون به انجمن کنگاش فرستادند بویکین با زور بهیکی پذیراند و بر آن سر شدند که با فراسه پیمان بسته شود - در چند روز پیمانی چون پیمان انگریز در میان روس و فراسه بسته شد و انگریز را داغ درون تازه گردید (باقی دارد)

مکتوب از بغداد

امرائی عییان

مؤید الاسلام - در عصر ما همه قسم اسباب امر بمعروف و نهی از منکر بجهت جناب عالی فراهم است این توفیق برای دیگران نیست و این نیز بدیهی است که در اشاعه معارف و انتشار منافع ملای و دولتی همیشه سعی و مجد بوده آید - و میباید که شایسته فرض از اوراق مقدسه جراید حبل المتین دیده نشده و نمی شود حامیان بیضه مات اسلام و هوا خواهان وطن گرامی را ملجاء و پناهی جز آن جریده محترمه نیست ناچار از هر طرف بلاد و اصناف دنیا باید مهیات خاطر خود را بتوسط این جریده گوش زد مالیان خاصه دین داران و وطن پرستان نمایند - حقیق محمد حسن تاجر ترك بغدادی المولد این اوقات برای زیارت حضرت سیدالشهداء علیه السلام و تفریح حساب با بعضی از تجار بکر بالای مطی مشرف شده در همین اثناء انتشار مرض جانگداز و با در این ولایت سمت بروز یافت تا اینکه او را خر شهر سیام وفیات آن زائد بر دو بیست نفر روزی بود که تقریباً سی نفر از اهل بلد باقی زوار و ضریب - از اوائل شهر شوال در مسیب یکمتری کر بلا نیز این مرض بروز کرده بحکم حفظ الصحه طبرین در مسیب توقیف شدند از اثر مرض وبا و سرما و قلت مأكولات و فقدان سایر شرائط حیات هر روز نفوس کثیره تلف میشدند برخی بی غسل جمعی بی کفن دفن میشد - با کمال ذلت و خواری قوت حیات خود را که وجوه تقدینه ایران باشد صرف یغذاه و قوت بومیه کرده مال خودشان که ساها بخون جگر تبخیر نموده با کمال بیخبری از دست داده هیزم

محراراً قیمت جان محریبند - ویس از چند روز که تمام شد با فایت شاعت جان بقاض ارواح می سپردند بهر طرف نگریستم مرده ایرانی دیدم که در کوچه و بازار است تر از گربه و سگ جن میدادند - و کسی بر آنها رحم نمی کرد تمجب مردم که اگر امراض عالم گیر بشود اهل ایران سهم کاملی از آنهاست - بمرص دارند بیشتر از سایر ولایات و اگر حیثاً خود امرص مایران برسد مهاجرین ایران سنوات معناه در بلاد خارجه استقبال مینمایند برخی از زور پریشانی بخارجه فرار میکنند و جمعی از امدی حکام زن و بیجه خود را جمع آورده - غناب امرص قباب پناهانده میشود قسم دیگر از منبرین بلاد ایران از خصومت با حکام قهرا و طرماً بقصد زیارت مسافرت میکنند و دائماً باید اهل ایران طعمه امراض مسالک و انبائه درد مجاوران بشوند همه کس دانست که تمکن عراق حرب از خانقین تا نجف اشرف بواسطه زوار ایرانی است هر روز مایه زندگانی آنها را بقیمت حوکه میگیرند و خودشان از فقر و پریشانی جان بقاض ارواح میسپارند از رؤسای ایران چه اعمان چه علماء احدی بر این بیچارهها رحم نمی کند اما اعیان همشان اسد و ذخیره اسد که در مدت ده سال حکومت مملکت سکروورها شوند همه از مال فقرا - ولی در همچو روزی یکدیگر را فائده برای فقرا ندارند اما عالهای اعلام خداوند عالم را قادر میدانند که و باء و طاعون را سکیسه کرده تحت فلک قر ذخیره فرموده هر وقت اراده جزایه تعلق یافت سر سکیسه ها را در جهات ایران باز و قدری تخم و بار را در ایران میباید که در مرغزار مخلی شکل معده در آورده آنها زاد ولد کرده جمعی را بکشد ما بقی آن تخمها را جمع نموده تانیاً در جوف انسانچه تحت فلک قنبدیل وار سیاویزند که این تخم مرحت از ایرانیان منقطع نشود - و اگر کسی غیر از این بگوید مورد طعش سازند - صدحیف بر این ملت بدبخت ! هزاران افسوس بر این مملکت جاهل قوسول گری ایران مقیم بغداد سالی زائد برده بیست هزار تومان از رعیت ایران مقیم بغداد و مشاهد مشرفه مداخل می کند ولی در همچو اوقات جماعه و ضیق دیناری در حق آنها بند نمی نماید بلکه هر کس هر جا مرد فوراً مأمورین

ایلی با نوکر یکی از معنوبین کار آمد آن بلد اسباب آنرا تفحص کرده وجوه قدینه و اسبابهای قیمتی را از بابت حقوق ایلی گری یا صوم و صلوات بر میدارد مرده یا نیم موت او را بقسایض ارواح میسپارند که همه موتای حضرت هنر ائیل دفن و کفن نمایند و اسفاهتف بر ایرانی بودن که در خارجه غیر از ذلت و خلواری هیچ ندارد عجبیه اول این بود که مختصری عرض شد انشاء الله مشروحا آتیہ عرض خواهد نمود

عجیبه تائیه

عاشرشوال منزل یکی از معتبرین مکتوبی شبیه بخط بعضی از علماء نجف اشرف دیدم که ناسخ تکفیر نامه منتشره میرزا علی اصغر خان صدر اعظم بود - محرمانه یکی از حضار را پرسیدم آیا این ناسخ خط آقایان علماء نجف اشرف است یا نه؟ اول طفره در جواب زد اصرار و قسم دادم گفت حاجی بمن و توجه نه صاحب جرمیم و نه مالک سک عالم مغشوش است - تائیا قسم دادم گفت مگر بچه هنوز امهار شریفه و خوابم منده علماء خشک نشده چهل روز قبل تکفیر علی از شرق تا هرب بکوش مسلمانان عالم رسیده چگونه باین زود، ناسخ میدهند گفتم - و اعجابا پس چگونه باین واضحی در کربلا ناسخ درست کرده اند فردا که علماء اعلام بشنود غوغا برپا میشود - گفت ای بیچاره خبر از ایره های زرد بداری که چگونه روی صاحبش را سفید میدارد - در این اثنا مجلس بهم خورد در خارج همان شخص که از فضلی کربلا و از اغلب کارهای این بلد مطلع است بمنزل برده بقران کریم قسم دادم که من اسم شما را نخواهم برد ولی خواهش دارم که حقیقت این امر را بدام پس از قسم های غلیظ و حصول اطمینان گفت میرزا علی اصغر خان در کربلا چند نفر مرید دارد که هر کدام ساهای دراز از او متمم اند - این اوقات خودش خیال دارد بعتبات عرض درجات مشرف بشود پسر و اقربایش از طهران پس از انتشار ورقه تکفیر شصتد لیره بکربلا حواله فرستادند که تعارف بدهند به بعضی از اجزای کار آمد نجف که ناسخ تکفیر را صادر نمایند مرده الفسقه کربلا بهیجان آمده شخص معین معروفی را از کربلا نجف فرستاده بد نمیدانم چه طور شد حال اینورقه پیدا شده

ما یقین داریم که خود علماء اعلام گول نمی خورند لابد در خواب یا حمام مهر آفتابان را برداشته بر این کاغذ زده اند - مسلم است دویت لیره اینقدر ارزش دارد که مرتکب این عمل بشوند - یا آنکه در خود کربلا این حکمرا جعل کرده اند بنده فردای آروز بخف مشرف شده خود خدمت آقایان رسیده تفصیل این ناسخ را سؤال کرده ام همه انکار کردند دوباره این صورت را که ناسخ حقیقی آن ناسخ جعلی است خود شان بصرافت طبع مرقوم فرمودند و بمن فرمودند که بجناب عالی زحمت بدهم که این ناسخ را در جریده درج فرمایند تا همه مسلمانان بدانند که ما ناسخی از تکفیر نامه مورخه ۲۱ جمادی التائیه نداده ایم اگر نوشته مستند باها باعد جعل محض است و نسبت واقعه این چگونه میشود ما از چنین امری که رضای خدا و رسول و ترویج شریعت مطهره منوط بآن است عدول کنیم خداوند جزای خیر ندهاد کسانی را که باین داعیان نسبت کذب داده و میدهند

نگارنده عرض مینماید علماء اعلام نجف اشرف در هیچ امری ناسخ نداده و نخواهند داد خصوصاً در مهمی امر مهمی که فعل و ترک آن مایه بقاء و خرابی شریعت مطهره و سبب افساح نوع علمای مذهب شیعه است حاشا و کلا که شخص مخیص و نفس قیس علماء اعلام ایدم واقعه اطلاعی از این ناسخ تکفیر داشته باشند علاوه بر اینکه واقعه و باقه صریحا انکار و نحاشی کردند و بعضی از آنها پس از شنیدن گریه فووند

باری - چون مذاکره آمدن میرزا علی اصغر خان بعتبات در بین است لاش خوران طاهون مانند مثل سید... و شیخ... و... و... از حال شیرینی می پزند و عبا میخرند و کاسه نبات و سایر لوازمات ورود و سایر تشریفات تهیه میکنند بطمع حضرت لیره... و بعضی از اجزا و آقا زادگان که از عشق لیره زرد رنگشان سفید و خون در هر وقتشان خشک شده از حال تیه استقبال و پذیرائی میرزا علی اصغر خان را میکنند - بلکه برخی از آقا زادگان از این وقت دکان و خنیا میخرند و قبالة مساعده می گیرند بطمع بخششهای امین السلطان در هر محفل نجوای ورود اوست و مسرت ثول وی - این اعتبار آمدن بآن لیره های تیره ممکن

فاسد که سبب اشتباه و تمیبه امر شود لکن بخوبی
 علماء اعلام بکلی مفاصل بلکه کلیه بی اطلاع باشند اجالا
 بدانید با کمال تزه و تقدس که آقایان علما دارند برخی
 از اجزاء جنده که اطراف آنها هستند که ظاهراً
 معوقی مذهب و باطنی از صفا طاری چه کارها انجام
 میدهند و چه نیرنگها میریزند الهاماً آیه امم یک
 یکی را بشما خواهم نوشت از مدیر محترم ممنی است
 که این مکتوب را با اینکه قابل جریده مقدسه نیست
 بدون تغییر و تبدیل درج فرمائید شاید مایه عبرت
 دیگران بعود که زیاده بر این در صدد تخریب شرع
 و اهل آن بر نیایند

مدیر محترم جبل المتین بلکه قاطبه هواخواهان اسلام
 از عزم ثابت و رأی صائب و فکر ناب حضرت حجة
 الاسلام والمسلمین مشید الملة البيضاء مروج النور الفی
 قاضی شریانی دامت ایام افاده کمال تشکر و امتنان را باید
 داشته باشند که در قلع شجره حلیته و اهتق محرب ملک
 و دولت و ابطال قوه کاذبه ایرانیان یکدل و یکجهت و
 بموازین شرع شریف رفتار و سلوک فرموده و میفرمایند
 هیچ وقت از بساط اقدس ایشان ناسخ و منسوخی
 صادر نشده والله واحد و حکم الله واحد اللهم طول عمره
 و متعنا بوجوده و بقاءه - ضمناً لازم است از وجود
 محترم و خلف ارشد ایشان جناب مستطاب حسن آقا
 سلمه الله که در سن از سایر آقا زاده ها کوچکتر ولی
 عقلاً و قدماً از همه پیشتر اند ممنون باشیم اگر چه
 کرارا صفات قدسی مآبی ایشان تجربه شده ولی در این
 جعل ورقه ناسخ که برخی دو بست ایره گرفته شریک در
 جعل ناسخ اشتباهی شدند این جوان پیرمنش برخلاف
 رأی والد ماجد خود که در حقیقت بموازین شرعی
 منطبق است اقدامی نکرده راضی نشدند که جعل
 ناسخ تکفیر بمهر حجة الاسلام والدشان صادر بشود
 جزا الله عن الاسلام و اعله احسن الجزاء

اعلان مخصوص و سخن سر بسته

جیب اشخاصی که در بلاد ایران سیما طهران و
 برخی از کسانیکه در عراق عرب خصوصاً بعضی از
 اجزاء و اقرباء آقایان علماء کثرتاً امثالهم هستند که
 بتفاوتی مختلفه و باسماهای متنوعه بعضی اشتباه کاری
 و تدلیسها می کنند که ما از آنها اطلاع

نداریم و عطف عنان قلم را که از صوب آنها
 نموده ایم مبنی بر جهالت است بلکه یقین بدانند که
 جزئی و کلی اعمال آنها نزد ما ثابت و محقق است و
 از افعال شنیعه آنان مستحصریم محض اینکه هتک ناموس
 شریعت و علما را نکرده باشیم متعرض آنها نشده ایم و
 از این به بعد آنان را اخبار میدهم و خواهش
 میکنیم که متصدی افعال شنیعه که مستلزم تخریب دین
 و اقتضای علماء شرع مبین است نشوند و الا اسم و
 نسب و حسب و اعمال شنیعه آنها را یک یک در جریده
 مقدسه درج خواهیم نمود

من آنچه شرط بلاغ است تا تو میگویم

تو خواهی از سخنم پند گیر و خواه ملال

نقل تردید و تکذیب ناسخ جعلی

که علمای نجف اشرف متمماً نوشته اند

(بسم الله الرحمن الرحيم)

حقی نماید بعد از آنکه مفاید فاسده و مقاصد کاسده
 میرزا علی اصغر خان صدر اعظم سابق دولت عالیته ایران
 باخبار متواتره بان داعیان رسیده اعمال و افعال
 مخربه و مضیعه دین و دولت صادره از آن وجود غیر
 محترم از حد احصی گذشته بر حسب تکلیف شرعی حکم
 بارنداد او نمودیم و این ایام مسموع شد که نسبت ناسخ
 باین خدام شریعت مطهره داده شده لهذا ثانیاً تأکیداً
 و تذکاراً می بوسیم که اسناد این ناسخ باین داعیان
 جعل محض و محض کذب است حکم همان است که در
 تاریخ ۲۱ جمادی الثانیه نموده ایم اگر چه بعضی اغلاط
 غیر مضرة مقصود در نسخه چاپی دیده شد از سهو
 کاتب است والله هو العالم الحاکم

الاحترام الجانی کاظم الحراسانی - مهر مبارک

الراجی عفوره نجل المرمر حرم میرزا خلیل - مهر مبارک

الاقبل محمد حسن المامقانی - مهر مبارک

نقل استفتائی است که از علمای نجف اشرف

در باره ناسخ جعلی شده با اجوبه آنها جداگانه

(بسم الله الرحمن الرحيم)

حجة لاسلاما چون در تاریخ ۲۱ جمادی الثانیه صورت
 حکمی از حضرت حجة الاسلام و سایر حجج اسلام
 در ارداد جناب جلالآب میرزا علی اصغر خان صدر

بصداقت و باکدامی قدم زده وزارت بزرگ و خدمت-
 همه در داخله بایشان عنایت خواهد شد چه مسلم
 جمیع دانشمندان ایران است که هر وزارت را باین مردم
 با دانش و سیاست را گذار نمایند مانند وزارت خانهای
 خارجه مرتب و منظم خواهد نمود

حبل المتین

§ حبات مستطاب اجل انجم آقای سعدالدوله از رجال
 معتمد و ذخائر دی قیمت دولت و ملت ایران و تاکنون
 خدمات عمده بدولت و ملت ~~کرده~~ این و خود
 مخرم را اید ملت و مدلت ایران معتمد دارند - عقیده
 ما این است که اولیای دولت علیه هرگاه در مهام
 سیاسی و اداره عالی مشوره ایشان عمل نمایند مفاید
 عمده مللک و ملت و دولت باید خواهد شد

§ حبات مستطاب اجل اکرم (مصحف الدوله) وزیر مختار
 دولت عالی ایران مقیم امریکا بسفارت سینه دولت علیه
 در اطرافش منتصب و حسب الامر امریکا بطهران رفته
 که پس از شرف محصور مبارک اعلی حضرت اقدس ملوکه
 عمل مأموریت و سفارت سینه (ویانه) بروید

حبل المتین

§ حبات مستطاب اجل اکرم آقای مصحف الدوله از
 رجال با لغایت و وررای با اطلاع دولت علیه ایران
 است در این مأموریت اخیره سه ساله سفارت واشنگتن
 خدمات عمده به مملکت ایران نموده - سهل گذشته از جانب
 دولت ایران لسمت سفیر کبیری به دولتهای جمهوری
 (مکزیک) و (برازیل) و (ارژانتین) و سایر جمهوریهای
 دیگر امریکای جنوبی رفته عهد نامه های تجارتی که برای
 ایران در آینه بسیار مفید خواهد بود بسته و در بازارگاه
 عمومی امریکا که در سال نو خواهد شد برای شعبه تجارت
 ایران تریسات بسیار صحیح داده در حقیقت مؤسس
 و ترقی بخش ایران در امریکا شده که سابق نبوده
 و بسا در کم و در آینه خیلی ترقی خواهد نمود و
 فوائد زیاد بایران خواهد رسید ره ابط اتحاد ایران را
 با سلطنتهای جمهوری شمال و جنوب آمریکا محکم
 کرد چه بجهت این مراحمات ایشان از جمهوری (مکزیک)
 دولت مشارالیها سفارت فوق العاده بایران فرستاد و
 لشکر از روابط اتحاد با دولت علیه نمود - اعضای
 اداره حبل المتین جناب مستطاب (مصحف الدوله) را از نیل
 مدین سفارت عطی که برای ملت و دولت ایران امروز
 خیلی اهمیت پیدا کرده تبریک میگویند و زیاده علی سابق
 از خداوند توفیق خدمات ایشان را ملت و دولت
 خواهیم قرس نامه ملی حبل المتین است که شرح
 زندگان و خدیجات لاقه ایشان را ملت و دولت برای
 اطلاع مشرکین محترم در آینه ~~بناگفته~~ ~~بناگفته~~

اعظم سابق ایران مشاهده شده - این نام بر عکس آن
 نوشته صورت نامی مستطاب ملی داده شده و واقع
 مطلب امر را خاص و در بدین معنی مستطاب آنکه
 واقع امر را مراد دایره معنی شود و
 این در ...

حبل المتین

§ حبات مستطاب اجل انجم آقای سعدالدوله از رجال
 معتمد و ذخائر دی قیمت دولت و ملت ایران و تاکنون
 خدمات عمده بدولت و ملت ~~کرده~~ این و خود
 مخرم را اید ملت و مدلت ایران معتمد دارند - عقیده
 ما این است که اولیای دولت علیه هرگاه در مهام
 سیاسی و اداره عالی مشوره ایشان عمل نمایند مفاید
 عمده مللک و ملت و دولت باید خواهد شد

§ حبات مستطاب اجل اکرم (مصحف الدوله) وزیر مختار
 دولت عالی ایران مقیم امریکا بسفارت سینه دولت علیه
 در اطرافش منتصب و حسب الامر امریکا بطهران رفته
 که پس از شرف محصور مبارک اعلی حضرت اقدس ملوکه
 عمل مأموریت و سفارت سینه (ویانه) بروید

حبل المتین

§ حبات مستطاب اجل اکرم آقای مصحف الدوله از
 رجال با لغایت و وررای با اطلاع دولت علیه ایران
 است در این مأموریت اخیره سه ساله سفارت واشنگتن
 خدمات عمده به مملکت ایران نموده - سهل گذشته از جانب
 دولت ایران لسمت سفیر کبیری به دولتهای جمهوری
 (مکزیک) و (برازیل) و (ارژانتین) و سایر جمهوریهای
 دیگر امریکای جنوبی رفته عهد نامه های تجارتی که برای
 ایران در آینه بسیار مفید خواهد بود بسته و در بازارگاه
 عمومی امریکا که در سال نو خواهد شد برای شعبه تجارت
 ایران تریسات بسیار صحیح داده در حقیقت مؤسس
 و ترقی بخش ایران در امریکا شده که سابق نبوده
 و بسا در کم و در آینه خیلی ترقی خواهد نمود و
 فوائد زیاد بایران خواهد رسید ره ابط اتحاد ایران را
 با سلطنتهای جمهوری شمال و جنوب آمریکا محکم
 کرد چه بجهت این مراحمات ایشان از جمهوری (مکزیک)
 دولت مشارالیها سفارت فوق العاده بایران فرستاد و
 لشکر از روابط اتحاد با دولت علیه نمود - اعضای
 اداره حبل المتین جناب مستطاب (مصحف الدوله) را از نیل
 مدین سفارت عطی که برای ملت و دولت ایران امروز
 خیلی اهمیت پیدا کرده تبریک میگویند و زیاده علی سابق
 از خداوند توفیق خدمات ایشان را ملت و دولت
 خواهیم قرس نامه ملی حبل المتین است که شرح
 زندگان و خدیجات لاقه ایشان را ملت و دولت برای
 اطلاع مشرکین محترم در آینه ~~بناگفته~~ ~~بناگفته~~

(۲۰ شول ۱۳۲۱)

§ خبر که چو بگردد بدل رید استماع نشده چه موک
 فرجده کوک اعلی حضرت اقدس شاه شاهی به بلاقی
 حاضر و نهضت فرموده - جمیع وررا و رجال دولت
 نیرطاب شده اند گوا در این سفر کارها، عمده و
 مطالب مهمه انجم بدید - جمیع حکام و قتل عهد
 طاب کرده بطریق حتم مالیات را اداره و حکام و
 اعضای آن - محدود و موطن خواهد بود

§ حبات مستطاب اجل انجم (سه لدوله) سه برده لک
 ایران مقیم در ارژانتین که این حال محرب برین
 شده ناعلم و دانش عهد هاین و جدید طاب است که رحلی
 نام و روت خور و وارد طهران شده اند حسب الامر لاقدر
 الاعلی تا عید نوروز در طهران توقف خواهد داشت
 عقیده جمعی از دانشمندان است که چون حساب
 (سعدالدوله) مرد مدبر و مجرب و در فنون سیاسی
 و دیپلماتی خارجه و داخله تجارب زیاد حاصل نموده
 و عمری در خدمات خارجه و داخله دولت روز افزون

﴿ خبر کنگه ﴾ - ﴿ روزنامه مهذب ﴾ - ﴿ قیمت اشتراك ﴾
(مدیر کل اخبار اشرفیت غیره) (سالانه - شش ماهه)
﴿ کلیه امور اداره با ﴾ (هند - و برمه)

کابلین

مدیر کل مؤبد اسلام است
﴿ منتظم اداره ﴾
آقا محمدجواد شیرازی است
﴿ هر دو شنبه طبع ﴾
رَبَّه شنبه توزیع میشود
﴿ بتاریخ دوشنبه ﴾
(۲۷ ذی قعدة ۱۳۲۱ هجری)

سنه ۱۳۱۱

(۱۲ روپه - ۷ روپه)
﴿ ایران - افغانستان ﴾
(۵۰ فران - ۳۰ فران)
﴿ عثمانی - و مصر ﴾
(۵ پیچیدی - ۳ پیچیدی)
﴿ اروپا و چین ﴾
(۳۰ فرنک - ۱۷ فرنک)
﴿ روس - و ترکستان ﴾
(۱۰ منات - ۶ منات)

﴿ مصادف ﴾ قبل از دریافت نمودن قبض اداره
(۱۹۰۶ میلادی) (خریداران نباید قیمت اخبار را باحدی تسلیم نمایند) (۱۰ منات - ۶ منات)

﴿ در این حریده از هرگونه علوم و وقایع سیاسی و منافع دولتی و فوائد عامی بحث میشود ﴾
﴿ مراسلات عام المذمه مقبول و در انتشارش داره آراسته ﴾

﴿ فهرست مندرجات ﴾

- سیاسی • تلگرافات • اخبارات خارجه • قابل توجه
- علماء اعلام عراق • مکتوب از اسلامبول • سواد
- خطبه • مکتوب یکی از وطن خواهان • مکتوب از
- کرمانشاه • جواب از سؤال • مکتوب از بطوم •
- مکتوب از بادکوبه • نقل از روزنامه شریفه طبری •
- سواد فرمان مهر لمان • جبل الملتین • انجمن مظهری
- کنگه • پیشی • مدراس • ایضاً • استفاده و توبه
- نامه

﴿ سیاسی ﴾

مدان قرن اول میدان جنگی سکه بین یکدولت
آسیائی و اول درجه دول اروپائی که من حیث القوه بر جمع
دول فوقین تسلیم شده آراسته گردیده مانا جنگ روس و
ژاپون است - بجزئیات و اقدام دولت ژاپون را در جنگ
روشن باید اولین نایب و میدان آرای آسیائیان در
مقابل اروپائیان گفت - که در این قرن مانند آنرا تاریخ

نشان میدهد - و این مسئله را شایسته است که آغاز
تاریخ ترقی آسیایان بعد از زوال و اضمحلال قرون
متوالیه آنان تصور نمود

محاربات و مشاحرات روس و ژاپون از اکتوبر
ماه سنه (۱۹۰۳) میلادی همه روزه جنگ دولتین
متنازعین را می نمود - و سیاسیون مشرق و مغرب را وقوع
جنگ متعذر داشته بود - چنانچه چهارم شعبان ماضی
در شماره هشتم - حال جاری در عنوان سیاسی قرائتیکه
جنگ را حتمی الوقوع میداشتیم - اگر چه در
آن عنوان تا درجه عات جنگ نیز نگارش یافته ولی برای
مزید بصیرت مشترکین محترم اینک که آغاز جنگ شده
اشاره بدان تکرار لازم است

سال هزار و هشتصد و بود و پنج صد از فتح
ژاپون در چین که دولت روس نامولتین فرانس و آلمان
انحاء نموده دولت مشارالیه را از چیدنه نجات نفع باز
داشتند جمیع دست پنجهای ژاپون را که تا هزاران
خون جگر وزعت میباید نموده بود خود بلبیدند اول
سلسله جنیان این جنگ باید تصور کرد - ولی دولت

آغاز بجنگ نمود - در فتح و شکست این سکنه جنگهای معظم قبل از وقت کسی نمیتواند رأی خور را طاهر نماید - فعلاً دولتین روس و ژاپون هر دو مایلند که دست از جنگ نکشند - اهمیت جنگ ژاپون با روس از جنگ آلمان و فرانس درجات شقی بالاتر است اگرچه اب و در لب ژاپون بحیثیت خود بدینتر از مات و دولت روس تربیت یافته و عالم اند - ولی بساطت نفوذ و قدرت و وسعت مملکت و عده عسکر و تحریک جنگ و سامان حرب و کثرت رهاها روس و ژاپون همول نسبت نمیتوانند بود - با این همه عقیده غالب - سیون برین است که دولت روس در اقصای شرق منالیه ژاپون نمیتواند کرد چنانچه ماه شعبان ماضی در شماره هشتم میزان قوای دولتین متنازعین را در عنوان سیاسی با فراهی اسباب و موانع هر يك مشروحاً نگاشته ایم یکی از سیاسیون ژاپون اظهار داشته است در صورتیکه ژاپون در این میدان شکست یابد باز هم مقاصد او بر آورده خواهد شد بقی مسئله کوریا و منچوریا که رفته رفته اهمیت حاصل کرده موجب دلخواه او خود بخود تصبیه خواهد گردید و فعلاً مقصود ژاپون از این جنگ حز این دو مسئله نیست

موانعیکه روس را در جنگ امروزه ژاپون در پیش است یکی مسئله بلقان است چه - دولت روس را خوف از آن هم هست که هرگاه در اقصای شرق گرم جنگ شود دولت آستریا بمقاصد خود در بلقان نائل گردد و بابدالی مجوزه اصلاحات مقدونیا را امتناع نماید و سلطای دراز سرام روس در اروپا عقب افتد دیگر مسئله ایران است که با کوششهای بلینیه دولت روس رقیب خود را عقب انداخته اگر تنور جنگ گرم شود یقیناً رقیب او صدها فرسنگ جلو خواهد افتاد - و دولت روس ازین دو مسئله اهم خاصه ایران بیخ وجه چشم پوشی نمیتواند کرد مناقشه دولت انگلیس با طارت (تبت) نیز یکی از مقاصد عمدت روس را در صورت جنگ باطل و ماطل مبادره علاوه بر این مراتب دولت روس مشکلی است که

قشون خود را از (فنلند - کاکس - و بولد) حرکت دهد - و نیز چند سال است که در داخله روس اغتشاش افتاده و هنوز بقلع و قلع بلوایشان ملغی المرام نشده مسلم است همین که روس در اقصای شرق مغفول بجنگ نمود تفاوت داخله او بالا خواهد گرفت علاوه بر اینها روس را مشکلات دیگر خیلی در پیش است که امروزه جنگ را بر او دشوار کرده است ار همه بالا تر آنکه زار همین روس باندازه روبرارند که قوه اهلی اضافه مالیات جدید را برای مصاف جنگ ندارند مضمون است که اگر دولت روس برای مصارف جنگ مالیاتی تازه بخواند بر رطایا حمل نماید اغتشاش عظیم در روسیه پدیدار میگردد - و خزینه روس خالی و ابواب قرض هم مسدود است و جز اینکه مصارف جنگ را حل بر رطایا نماید هیچ چاره برای او دیده نمیشود - از قرائن مذکوره نتیجه جنگ را میتوان استنباط نمود

از تلگرافات جدید چنان مستفاد میشود که سرداران بحری ژاپون طرق بحری را بر روس بسته از هیچ راه نمیتواند که از دریا حل سیورسات قشون نموده در اقصای شرق قشون خود مدد برساند - و کشتیهای جنگی خود را از دریای سیاه و دریای امر بدریای چین آورد از همه مشکل تر آنستکه سرداران بحری روس قوای جنگی خود را تجربه کرده و امروز نمیتوانند در در يك مرکز جمع نمایند و این تدبیر را برای گرفتاری جہازات ژاپون نموده اند نتیجه برعکس بشنید برواصح است که مصارف حل قشون و لوازم آن از پنج هزار میلیارد دولت روس را فوق الطاقه زبر بار مصارف می اندازد از این بیانات ظاهر میشود که دولت روس مجبوراً تر از جنگ گفته قبل از آنیکه دو چرخ خسارات عظیمه نمود خواستات ژاپون را تسلیم نخواهد نمود نکته که خیلی بر اهمیت این جنگ افزوده و خوف آن است که جنگ اقصای شرق کسب همومیت نماید - همانا اقدامات دولت فرانسه است در برده بحمايه روس - چه اگر دولت فرانسه عتناً حمایت روس را نماید از روی معاهده سوق عسکری ژاپون و انگلیس چنانچه ذکر کردیم انگلیس را مجبور بجهای ژاپون خواهد کرد - یکی از جهازات فرانسه که مملو از قشون بود از (آنگکن) بجانب (شبهای

(۲۰ ذی قعدة - فروری)

§ (ستر گانجو) دولت روس در رسماً اطلاع داده که چون مدتی دراز از موعد رسیدن جواب ژاپن گذشته و درین ضمن ژاپور یقین حاصل کرده که تدارکات جنگی پسندین حرکتها را در دست نداشتن آغاز جنگ بود.

§ سعرای ژاپون در لندن در رسماً اعلام کرده که تا کون بآنها خبری نرسیده که جواب روس رسیده باشد.

§ در (پتسبرگ) خبرها در رسماً از رسیدن کبجرد رسیدن جواب روس زیاری دولت ژاپون قبول شرایط روس را نموده خوف جنگ مبرحین خواهد گردید.

§ مخبر (روتز) از (سپول) پای تخت (کوری) خبر میدهد که کشتیهای جنگی ژاپون در (چامو) و

(قومسان) برای تهیه و تدارک جنگ انگر انداخته اند.

§ مراسلات رسمی (تبت) که از اکتوبر سال (۱۸۹۹) الی جنوری سنه (۱۹۰۴) رد و بدل شده

تمامی را در لندن اعلان نمودند دوم فروری سنه (۱۹۰۳) دولت انگلیس را روس رسماً متنبه ساختند بود

که حقوق روس باید در (تبت) محفوظ ماند. و مداخلت انگلیس در آنجا نشاید. وزیر خارجه انگلستان ۱۸

فروری جواب داده که زیادهای روس را در (تبت) دولت انگلیس بیچ وجه قبول نخواهد نمود و هرگاه

روس يك سپاه بجهانب (تبت) روانه دارد انگلیس دو سپاه خواهد فرستاد. پس از چندی سفیر روس

خبر داد که اگر دولت انگلیس بجهانب (تبت) تجاوز نماید دولت روس برای حفظ حقوق خود در آسیا

پیش قدمی خواهد نمود. وزیر خارجه انگلیس جواب داد که دولت متبوعه اوناچار از روی شروط عهدنامه

سلوک خواهد نمود. درحینیک دولت انگلیس کیسیون بجهانب (تبت) روانه می نمود مجدداً سفیر روس وزارت

خارجه انگلیس را متنبه ساخت وزیر خارجه انگلیس جواب داد که دولت متبوعه او هیچگاه زیادتی بهسایگان

کوان) حرکت کرده که قلعه را که روسها تخلیه مینمایند متصرف شوند. باینکه دولت انگلیس مقیم (شهای کوان) براین حرکت دولت فرانسه اعتراض نموده ازین نکته ظاهر میشود که دولت فرانس مؤید روس است بعید نیست که ژاپونیهان نیز دولت انگلیس را عاً بجهایه خود بخوانند بموجب تلگراف حرکات قشون محری وبری ژاپون عالی را بجهت انداخته. در تمام و جرات قشون ژاپون خود را در قطار او درجه قشون اروا حلوه داده است. و هفت فرزند کشتیهای جنگی روس را غرق و ناقص ساخته و در خود را در قلوب قشون روس جای داده اند این حرکات دایرانه دانشندان ژاپون عالی را بجهت انداخته است.

تلگرافات

(۱۹ ذی قعدة - ۷ فروری)

§ مخبر (روتز) از (توکیو) خبر میدهد که دولت ژاپون رسماً ترک مخارات دوستانه را با روس نموده است.

§ کشتیهای تجاری ژاپون که بجهانب کوریا و بشالی چین در حرکت بودند حسب الامر دولت معطل گذاردند.

§ موجب خبریکه از (پتسبرگ) رسیده دولت روس جواب ژاپون را چهارم شهر جاری بتوسط امیرالبحر

خوه (الکس او) فرستاده که بذریعه سفارت روس در (توکیو) برساند.

§ اعلان یافته است که تلگرافهای رمز برای ژاپون قبول نخواهد شد.

§ علی الرسم اعلیحضرت امپراطور روس بجهانب (مسکو) روانه خواهند شد که در عبادتگاه مخصوص خولیشن

را بخدمای خوه بپارند. این رسمی است که سلاطین روس قبل از هر جنگ معظم اختیار می نمایند.

§ سفیر انگلیس درخیاب سفیر ژاپون در (پتسبرگ) امور لازمه را خواهد دید.

§ (جنرل الین هلمن) از طرف قعون انگلیس امروز روانه شد که در قشون روس برای ملاحظه

دقایق جنگی رسماً شرکت نماید.

خود روا میدارد و هرگاه دولت روس شکایت نماید که چرا انگلیس بجانب تبت پیشقدمی نماید ما در جواب سؤال او خواهیم گفت که چرا دولت روس در منچوریا و ترکستان و ایران پیشه می نماید

§ خبریکه از فرمانفرمای هندوستان ۱۳ دسمبر سال (۱۹۰۳) بوزیر هند رسیده بدین عنوان بود که اهالی (یانگپوشند) خبر داده اند که قشون روس در تبت و آن نواحی وارد و اهالی را به آمدن در حمایت روس مباحثانند

§ (مستربلفور) وزیر اعظم انگلستان مبتلا به مرض خفای شده جراحی برای او طلب شده است

§ سندات دولتی ژاپون بواسطه جنگ صدی چهار و نیم و سندات دولتی روس صدی چهار و سندات دولتی انگلیس صدی نیم تنزل نموده است

§ جماعتی از صاحبان غیرت در (کلدهال) لندن مجلس نموده بصدارت (دیوک دیوانشاثر) در آن مجلس (دیوک) مذکور اظهار داشته که ما همه یک قوم و ملت هستیم هرگاه اختلافی در آراء شخصی ما واقع شود منافی حفظ حقوق دولت نیست ما همه قسم حقوق دولت خود را در اقصای شرق محفوظ خواهیم داشت

§ حکومت هندوستان درباره آزادی تجارت انگلستان و عدم آن مکذوب بوزیر هند نگاشته ظاهر داشته که رأی خود را در کتابی خاص اشاعت خواهد داد (۲۱ ذی قعدة - ۹ فروری)

§ کشتیهای (موشک - تارپیدو) ی ژاپون بر جہازات جنگی روس در بندر (آرتھر) حمله نموده اند

§ امیرالبحر روس (الکس اف) تلگرافاً خبر داده است که کشتیهای موشک ژاپون در خارج بندر (آرتھر) نیم شب بدون اطلاع بر جہازات جنگی روس حمله کرده و کشتی روس را نقصان رسانیده اند

§ نمایندہ دولت امریکا از (توکیو) خبر میدهد که کشتیهای جنگی ژاپون بجانب (جلفو) رهپار کرده اند § اخبار (دیلی تلگراف) لندن خبر یافته که وقتی کشتیهای

جنگی روس از بندر آرتھر خارج شدند قشون زیادی در ساحل دریای (بولو) بمحاک آوردند - چون ژاپون این خبر را شنید از جامه اختیار و تحمل خارج شده سه کشتی تجارتي روس را با بار گرفتار کرد - و نیز افواه است که دو جہاز تجارتي روس را ژاپون در (سایدو) نیز گرفتار کرده است

§ حرکت امپراطور روس بجانب (مسکو) ملتوی مانده است

§ اعلیحضرت امپراطور آلمان قصد حرکت بجانب دریای روم داشتند محض حادثات جنگ اقصای شرق فسخ عزیمت فرمودند

§ مخبر (روتز) از (توکیو) خبر میدهد که جہازات فرانسه قشون خود را از (تابلینک) بجانب (شانپکوان) حرکت داده تا قلعه را که روسها خالی نمایند قبضه نمایند - افواه است که فرانسه علم خود را هم بلند کرده و قونسل انگلیس متعرض این حرکت شده جنرال قشون فرانس (وترس) بجانب (شانپکوان) روانه شده است

§ از پترزبرگ خبر رسیده که کشتی جنگی روس (بالاوا) که از قسم کشتیهای (کروساتز) بود ژاپونها غرق نموده و دو کشتی دیگر روس (وتویسان - و زار ویچ) را ناقص کرده اند

§ از (واشنگتن) تلگرافی رسیده که رئیس مجلس حکمیت (لاهی) اعلانی بنام جمیع دولت فرستاده پرمش نموده است که آیا آنها همراهی نمایند که ژاپون و روس اعلام شود که هر دو دست از جنگ کشیده سپس خود مختاری و آزادی چین را تسلیم نمایند یا نه ؟

§ چون در ژاپون (قوانین جنگی - مارشل لا) جاری شده دولت فرانسه محافظت رعایای روس را در ژاپون دمه گرفته است

§ جوش حب وطن روسیان را از استماع اخبار جنگ دیوان ساخته غیرتمندان روس از خبر حمله ژاپون

رکشتیهای جنگی روس برآشفته و پریشانند
(۲۲ ذی قعدة - ۱۰ فروری)

§ امیرالبحر (الکس اف) خبر میدهد که شانزده
روزند کشتی جنگی ژاپون بر بندر (آرتر) شایک
نمودند و شش فروند کشتی جنگی روس را بیکار
ساخته اند

§ کشتیهای موشک ژاپون بعد از حمله بر بندر آرتر
عقب نشسته حلات آنان روسیان را مجبور ساخت که
کشتیهای ژاپون را تعاقب نمایند ولی هیچگونه بر
کشتیهای ژاپون نقصان نرسیده است

§ دولت اتارونی اعلان داده است بی طرفی خود را
در جنگ روس و ژاپون

§ دولت ژاپون جمیع اخباراتی که درباره مسائل متنازعیه
رد و بدل شده بود رسماً اعلان نموده و ضمناً تدارکات
خود را نیز نموده است

§ (لارده رابرت) برای شش ماه (الپکتر جنرل -
ناظر) اداره حرب دولت انگلیس مقرر شده بعد
از آن (دیوک آف کنات) بدین عهده نائل خواهد گردید
و در آرژند (جنرل کرفال) ناظر اداره حرب
شده است

§ در (توکیو) افواهاست که بر کشتیهای روس کشتیهای
جنگی ژاپون حمله نموده یکی را غرق و دیگری را حرق
نموده اند و قشون روس که از کشتی بخاک آمده همه
اسیر لشکریان ژاپون شده اند درین حمله قدریم کشتیهای
ژاپون صدمه دیده اند

§ مجدد قیمت سندات روس در صدی یک و نیم
از آنچه سابق تنزل کرده بود تنزل کرده و سندات
ژاپون فی صدی سه ربع از تنزلی که نموده بود بالا
رفته است

§ جمیع اخبارات متفق الکلمه شجاعت و تربیت
و نظام قشون ژاپون را تمجید نموده تهنیت میکنند
اخبارات آلمانی نیز ملیری و تربیت قشون ژاپون را تمجید
نموده لکن ضمناً می نویسند که ژاپون قبل از آنیکه

اعلان جنگ روس بدهد بفتناً شروع بجنگ نمود
§ دولت روس رسماً اعلان جنگ با ژاپون را داد
§ خرابی دو کشتی روس رسماً اعلان یافته سپاهیان
روس نکشتیهای فرانسه پشاهنده شده اند

§ تاکنون هفده نفر از روسیان مقتول و شصت و
چهار نفر مجروح شده اند

§ (مسز دلکاسی) در دارالشورای فرانس اظهار
داشته که درباره تصرف (زانپکوان) هیچگونه خبری
بوزارت خارجه نرسیده است

§ در جزیره نمای (بانان) نگران بغاوت و بلوا همه
روزه بالا میگردد مظنون است که جنگی سخت پیش آید
چه از طرفین کاملاً تدارکات دیده شده و میشود
(۲۳ ذی قعدة - ۱۱ فروری)

§ بواسطه الزامی که در عدم توجه و رخاوت
دولت روس بسرداران روس در جنگ ژاپون داده
شده کیسیونی تعیین نمودند که کشف حقیقت امر را
بنماید اهل محصرت امپراطور روس خطاب بکمیسبون
نموده فرموده اند (دشمنی حیل و بدون خبر نیم شب
بر ما حمله نموده است)

§ (مسیو کورینو) سفر ژاپون از پتوسرگ خارج
شد -

§ خبر جنگ ژاپون و روس در بندر (آرتر)
تشنه آراء در عوالم جراند انداخته - جراند (ویانه) بقا
و دوام سلطنت چین را دعا می نمایند در (برلن)
طرفداران ژاپون خیلی نمودار گردیده اند

§ خبری از کشتی جنگی روس (و رابک) باز یافت
نشده معلوم نیست غرق یا گرفتار شده

§ امیرالبحر روس (الکس اف) خبر میدهد که دو کشتی
موشک که مفقود بودند پیدا شده ولی صدمه زیاد بر آنها
رسیده یک دلقه شکت قابل جنگ نیستند

§ (سیم تلگراف سیول) و (مسنفو) و (خساره) را
بریده و نیز ابواب مخایره ولادی و دسک تا کاساکی را
بند نموده اند

(۲۴ ذیحده - ۱۲ فروری)

§ فتوحات ژاپون در (پتسبرگ) بر اداره مالیه روس خیلی اثر کرده - کمانیکه سادات دولتی را در دست دارد مضطرب اند - بعضی از بنگهای روس رديك است و شكست شایسته

§ قشون ژاپون از چهار جانب در خاک کوریا بچساک می آید

§ سیر روس با اعضای خود از (سیون) بجانب چین حرکت کردند

§ رسماً اعلان یافته است که کشتیهای جنگی روس در (ولادی و اسک) بردو کشتی تجارتي ژاپون حمله نموده یکی غرق و دیگری فرار کرده در بندر (فتیکوما) رسیده است

§ امیرالبحر روس (الکس اف) خبر میدهد که يك کشتی موشک روس غرق شده کشتیان کشتی با سه افسر و نود و دو نفر سپاه نتوانستند خود را نجات داده جان سلامت برند

(۲۵ ذیحده - ۱۳ فروری)

§ یکی از کشتیهای جنگی روس که برای خراب کردن کشتیهای دشمن است حکم شده که از بندر سعید پس از انجام مرام خود را ناقصاً شرق برساند - دولت روس اجازه و موقع نیافته که کشتیهای خود را که خراب شده در محلی که برای تعمیر جهازات در بندر (آرتور) است به برد

§ یکی از کشتیهای آستریا که در بندر (آرتور) بود بشبه آن که نیران جنگ را دامن میزند حکم شده از بندر آرتور خارج شود

§ در کوجه و بازارهای (پتسبرگ) جماعتی با نغمه و سرود گردش کرده امپراطور روس را دعا نموده اند

خبر اخبارات خارجه

§ حسب الحواش اداره جنگی دولت انگلیس و اعضای اعلیحضرت (امورده هفتم) و رجال انگلستان تبدیلات ذیل مقرر شده (۱) عهده سپهالاری کلیه

مرفع و بجای او ناظر کل قرار خواهند داد که فقط تدارکات اداره جنگی را نموده رپورت امور لازمه را بدهد (۲) هیئت مخصوص را انتخاب خواهند نمود که در اداره جنگی امور لازمه را انجام دهند (۳) يك نفر رئیس این هیئت بمدت پنج سال مقرر خواهند شد (۴) دو نفر افسر بحری و دو نفر بری را اداره جنگی انتخاب و یکی دو نفر نیز از جانب مستعمرات انگلیس بهوعد دو سال منتخب خواهند گردید

§ دولتین ایتالی و انگلیس در تصفیه مسائل متنازع فیہ رجوع بحکمیته و ثالثی را امضا نموده اند
§ من باب شکایت بسته هندوستان نایب وزیر هند تصفیه این امر را زده گرفته سفر اختیار کرده تا کاملاً تدارکات لازمه را بنماید

§ بازار پنبه نیویارک بحدی بالا گرفته که در هرصه چهل سال قبل تا کنون پنبه باین قیمت باند نشده بود
§ (مستر بلفور) وزیر اعظم انگلستان بمرض اطفال نزا گرفتار و بستری است

§ لاردر را برت - جنرل مکرفیل و جنرل فرنج و جنرل بتزل را در شرکت اداره جنگی نامزد کرده اند

§ (سرجیسال تابست) بحکومت شهر (وکتوریا) و توابع آن انتخاب شد

§ لاردر (لندون) لشکرزیادی از دولت ایتالی بمن باب تأییدیکه بدولت انگلیس درباره سوماتلی پسند کرده است نموده و طاهر داشت که تا ملا قلع و قمع نشود عقب نخواهیم نشست

درباره کاغذاتی که باقیت مخبره شده وعده داده است که در پارلمان پیش خواهد نمود از آن کاغذات ثابت خواهد شد که این سفارت جنگی نبوده است

لاردر موصوف بر اصلاحاتی که مستر چپولین در حمل کرک حواستگار است همراهی کرده ولی بیان نمود پیروی از آن بقدری دشوار خواهد بود مثل آنکه در تاریکی سنگ ترسم

قابل توجه علمای عراق

کثرت امثالهم

چندی است این بنده در عراق عرب خصوصاً در بغداد و کاظمین در سیرم - در سه ماه بابستان زوار نمی آیند

از اول باین شروع میشود به آمدن زوار خصوصاً زوار پیاده از اطراف تبریز و خراسان و سیستان و بلوچستان و عراق و عربستان و غیره از جوان ده ساله الی پیر هفتاد ساله - بعد از ورود به حدود خاقین یا از آب و هوا و یا از بد خوراک در صدی می مبتلا با مراض مختلفه خاصه اسهال میگردد بهر شکلی است خودشان را هرگاه در بین راه نهند به کاظمین علیه السلام رسانیده در محن مقدس و جلوه‌ها و خرابیهای شهر می افتند در حالی که نه دوا دارند و نه غذا نه برستار و نه خم حواری در کمال پریشانی چند صباحی را که قوه حرکت دارند به تکدی و سؤال گذران و بعد از هفته وداع زندگانی نموده چند نفری که از اهل خیر در این بلد هستند متکفل خرج کفن و دفن اینگونه زوار شده نمی گذارند مرده این بدبخت زمین باند

بعضی ها چون به شوق زیارت کربلا و نجف اشرف هستند در همین حالت کسالت و پریشانی خود را به محل مقصود رسانیده در آنجا هم بنوعی که در کاظمین ذکر شد جنبازی مینمایند -

هرگاه علمای اعلام کثرت امثالهم که مروج شریعت هستند و هموم بیرون سادق آل محمد علیه السلام از جان و گوش و هوش خود را به ندای ایشان داده بیک اشاره حاضر در جنبازی میشوند ایام هفته یک دو روز قدم رنج فرموده ملاحظه حال این بیچارگان و احوال پرسی از حال این جنازاتان حسینی نموده و ضمناً هرگاه امکان دارند از وجوهات بزیه در هر یک از این سه اماکن شریفه احداث بیمارخانه و شفاخانه و بقدر مقدور از دوا و غذا و پرستار تهیه نمایند که این نفوس محترمه یعنی فداییهای حسینی علیه السلام

بدین ذلت جنبازی نکند خالی از اجر نخواهد بود - یا اینکه از ذرات اقدس اعلیه سموت سلطان خلداده ملکه استقامت نمایند چنانچه در عربندی از بلاد عثمانی احداث اماکن خیریه بناراده سیه شده در این اماکن شریفه هم ترتیب شفاخانه نمایند که بدین واسطه در عمه های دنیا که از شیعیان خانواده رسالت یافت شوند پیش از پیش دعاگوی دلت مادمس جلالت پناهی بوده باشند یقین است ساختمان اسلامیهم پناه قبول خواهند فرمود

و یا در هر شهری از انبای تجار چند نفر را انتخاب و اُمور نمایند که دفتر امانه ترتیب داده از اعیان زوار علی بدر مراتبهم به جمع آوری پول اقدام اقلایخانه کرایه نموده و خدمتگاری جهت پرستاری و توجه حال زوار پیاده معین نمایند - به نظر بنده هر یک از این سه شی را علمای بخواهند در کمال سهولت میتوانند تهیه نمود

خواستم در این مورد عرض نمایم که امکان دارد از وزرای دربار و رجال با کفایت ایران بخواهند که احداث این بنای خیر را فرمایند ترسیم که سرورشته مداخلی بدست بعضی از خائنین دولت افتد چنانچه در بیمارخانه طهران و خراسان و قم رفتار مینمایند خرجی از خزانه و موقوفات گرفته شود و احدی نداند که بچه مصرف میرسد -

در روزنامه مقدس کاغذی از کتبه در خصوص فوت یک نفر ایرانی و مراجعه به قونسول دولت ایران درباره دفن او و عدم اقدام قونسول درج بود

لازم دید شرحی از کار گذارهای عراق هم عرض نماید در چگونگی و شخصیت آنها حرف نمیزنیم فقط یک رشته دخل آنها را اظهار مینمایم - در این باب باید گفت رحم الله نباش الا اول

روزی دو یکی از مرده شووخانهای عراق جهت تشییع جنازه رفته بودم شخص خراسانی آمد که پسر من مرده علی الریم که اتصالاً مأمورین در محل اقامت زوار گردش مینمایند که از مرگ و میخبر شوند

فراش حاضر و يك تومان جبهه دهن بسر از من گرفته و حال پنج شش ساعت میشود مرده من زمین مانده فراش پیدا نیست جوی از رؤسای نجارم حاضر بودند تعجب کرده آدم فرستادند فراش را حاضر کرد - بعد از حضور سوال نمودند که جبهه گرفتن يك تومان از زوار چیست و حال آنکه خرج مرده شوقی و قبر کی دو قران زیاده نیست - فراش بعد از سخنان زیاد مجبوراً اظهار مطلب و تقسیم يك تومان را بدین قسم نموده - گفت هر قدر زوار میرد يك تومان ما میگیریم دو قران به مرده شو و قبر کن داده دو قران حق الزحمة من است که همه روز را باید روندگی نایم باقی مانده شش قران هم به نائب کار گذاری داده میشود او هم نصف را به آقای ترجمان میدم

این مسامله از اول الی آخر با زوار میشود و این ایام مرض که بازار ما رواجی دارد روزی ده پانزده نفر ایرانی می میرند من باید تنها به همه آنها رسیدگی نایم يك نفر از رؤسای نجار قرار شد این قرة را به حضور کارگذار برساند و چاره نماید - هر چند دردهای ما بیدرمان است والسلام (م - ا - ب)

مکتوب از اسلامبول

در خصوص دبستان ایرانیان اسلامبول سابقاً اوقات شریف را تصدیع داده بودم. که از زمان تشریف اشرف پریس ارفع الدوله سردار سفیر کبیر به اسلامبول بمقتضای مقاصد حنة ملت پرستانه و تربیت خواهانه خود بذل هر گونه مرامی و مساعدت برای پیشرفت و تربیت امور دبستان مزبور فرموده و علاوه بر بسط دامن و انتظام و استحکام دائرة دبستان احداث انجمن های مخصوصه بجهت رسیدگی باه ور و تشکیل مجالس حدیده کنسروساز و سماع برای دفع این مکتب و اعانه های شخصی و نوعی به صندوق دبستان در خیال بودند - ایجاد دستگاه های صنعتی در مکتب فرمایند تا اینکه اطفال ایرانیان که بیشتر از کبه و سردطان بی بضاعتند باوجود معلومات علمیه صاحب صنعتی هم باشند و

حرفی بیاموزند که بعد از فراغ از تحصیل و تخرج شدن از مکتب بتوانند با سرمایه صنعتی که دارند کسب عالی نمود و همین وسیله از آتیه خود مطمئن باشند. و بنابر این از ابتدای ورود خود به اسلامبول این مرام خیریت فرجام و مقصود محمود خویش را بمقام اجری گذاشته بر ترتیب سه اساس صنعتی که عبارت از خیاطی و کفافی و نجاری باشد فرمودند. و همواره دو دستگاه مذکور اولی یعنی خیاطی و کفش دوزی دایر شده و باکمال خوبی مشغول کار بودند و روز بروز ترقیات فوق العاده از شاگردان آنجا مشاهده می شد و موجب امیدواری و خوشوقتی ابناء وطن و تشکر اوایاه اطفال میباشند - و تفصیل آنرا سابقاً برای اطلاع خاطر شریف تصدیع افزا شده مستحصر میباشد این روزها هم باز بملاحظه اینکه اداره نجاری که اساس سیم از صنایع منظوره و حاضر و آماده قبول شاگرد شده بود. از طرف انجمن اداره دبستان مزبور بمرض جناب اشرف سفارت پناهی رسید و بنا بر این روزی معظمالیه بعد از ظهر برای افتتاح و مراسم جشن رسم گشاد اداره نجاری تشریف فرمای دبستان شدند

در آنجا جمع کثیری از محترین نجار و تبعه بجهت استقبال و پذیرائی حاضر بودند جناب سفارت پناهی از حین ورود بمرات دبستان هر يك از دوایر تحصیلیه تلامیذ را بنظر دقت در آورده شاگردانرا ببصارات ملاطفت آمیز تشویق و حسن پیشرفت غیر مترقبه آنها را در این مدت قلیل تحسین فرمودند خصوصاً اداره کفافی مکتب - با وجود آنکه شش ماه بیشتر از زمان افتتاحش نگذشته بقدری از این حرفت زیبا استفاده نموده که هرگونه کفش و قندره و بوتین و جکمه و غیره را بطور کامل و به بهترین شکلی میسازند. چنانچه در همین موقع محض نمونه کار خود يك جفت چکمه بسیار نفیس عالی که ابدأ نمیتوان با کارهای فرنک عزیز داد - کار دست خودشان را تقدیم جناب سفیر کبیر داشته بسیار مورد تمجید و توقیر گردیدند

حکم انجمنی میباشد که نو زادگان ملت پس از بر گذار نمودن روزگار صبیات شایسته آمدن در آن مجلس میگردند

درین عصر که درجهٔ مدنیت بالا گرفته جمیع طوائف متمدن خودداری در تربیت نوآگان خویش را ذنب لایقتر میبهارند - تا آنکه در هنگام دخول در آستان هیئت مجموعه را از وجود آنان استفاده در خواست شدت حاصل شود و بتوانند باقتضای مسلك و استعداد ایفای وظایفیکه در آن مجلس برعهده آنان ترتیب خواهد یافت دسترس گردند - عمران هر ملك و رفاه و راحت هر ملت و شوکت هر دولت متناسب با اجرای این تدبیر کثیرالتأثیر است

اینک ملل متمدن تربیت عموم مات را مانند سابق وعهده و راهی شخصی و قوهٔ مالیهٔ دولت خود ترك و واگذار نمی نمایند - بلکه دولت را حافظ حسن انتظام مسلك خود میبهارند

در واقع هر کس با کسب معلومات و از عمل به مقتضای آن قادر بتلویق و تمیز میان خیر و شر و حق و باطل و صدق و کذب و حلال و حرام و حسن و قبح تواند بود

از روزگار زندگانی مدتی که لایق تدکار و تسلو موسم سعادت بشمار تواند آمد تنها اوقاتی است که به تحصیل علوم و معرفت مصروف میشوند

درجات علم و فن منشئت است مکتسبان علم برخی باید خود را حبهٔ اداره و جمی هر حفظ و بعضی برای اعمار ملك آماده نمایند - و فرقهٔ هم از برای تحصیل تحصیل امر معاش کوشش - و تحصیل معاش جز در سایهٔ آموختن فن و صنعت و حرفت غیر ممکن است - پروگرام دبستان صنعت فنون متنوعه را داراست - ولی از برای مایب بضاعتان که پس از تمام مدت تدریس دبستان مقتدر بدوام در مکاتب عالی در احوال تحصیل غیر ممکن است حرفتیکه در اجرای آن توانیم با اندک زحقی به تحصیل معاش دسترس شویم لازم بود

پس از آنکه جناب سفارت پناهی تمام ادارات سایرهٔ معسکتب را يك يك باز دید فرمودند داخل مکتب حرفت نجاری شده مراسم افتتاح این صنعت خانه را معمول داشتند - و لازم است تصدیق افزا بشوم که معلم اطفال این اداره که خدمتشان عبارت از ساختن اسباب اطاق و مبل و اشیاء نفیسه خواهد بود یکی از معلمین اول (مکتب صنایع دولتی) عثمانی است که باصر مخصوص اعلی حضرت اقدس سلطانی خلافت ماکه مامور به آموختن فن نجاری به شاگردان دبستان ایرانیان شده و در آن مجلس حاضر بود پس از آنکه حضار مجلس صرف شربت و شیرینی نمودند بنا بر امر جناب سفارت پناهی برای شروع در عمل همان ساعت فی الجمله شاگردان بکار انداختن اوزار و آلات نجاری اشتغال ورزیدند - در آن بین یکی از همان شاگردان که خود برای یاد گرفتن فن نجاری تعیین شده بود و بیشتر از دوازده سال نداشت پیش آمده خطبهٔ خراتی با کمال فصاحت و طلاقت لسان بیان نمود - بطوریکه جناب سفارت پناهی و حکایه حاضرین در تمجید و تحسین خود داری نتوانستند - و از حسن بیان و طرز سخن رانی آن طفل که حقیقت جای کمال حیرت بود بسیار بسیار مسرور و مشغوف شدند - و مجلس را بدعای بقای سلامت ذات مقدس بندگان اعلی حضرت اقدس همایون خلافت ماکه ختم نمودند - و از آنجائیکه خطبهٔ مذکوره خیلی قابل ملاحظه و مستوجب عطف نظر دقت است سواد آنرا برای ملاحظهٔ شریف ارسال داشتم - و نیز روز نامهای ترکی و فرانسوی منطبعه در اسلامبول را که در این خصوص شرحی در ضمن صحیف خوه مندرج داشته اند برای مزید استحضار خاطر عالی افشاد شد - بنظر شریف خواهد رسید انشاء الله تعالی - همواره ارجاع خدمات را مترصد الوصول - (موسی)

سواد خطبه

بر والیان رموز ترقی و درجهٔ ترقیات اقوام و ملل مبرهن و آشکار است - که هیئت اجنبیه هر قوم در

بیت خدای را که آنهم در زیر سایه عنایت بندگان
 اعلیحضرت قوبشوکت اقدس هاپون شاهنشاه ایران
 مظفر الدین شاه قاجار خلد الله ملکه و از اترمت سفیر
 کبیر جناب پریس ارفع الدوله که بذل عنایت فرموده و
 میفرمایند از برای ما بیوایگان دبستان میسروایتک آن سر
 بهمال با آنهمه قدر و جلال جبهه افتتاح شعبه تجاری از
 حرف سه گانه که برقرار فرموده اند قدم رنجه نموده و سر
 مباحات ما بیوایگان را باوج مساوات بر افراخته اند -
 لهذا از طرف جمیع دبستانیان با زبان و بیان
 ماقمی که ما راست پس از عرض تشکرات عبیداه
 در محضر مبارک ایشان از درگاه حضرت ایزدی
 هوام و بجای دولتین علین و از دیار عمر و شوکت
 دو پادشاه اسلامیان پناه را در خواست و سپس
 پایندی و افزونی عمر و اقبال این سفیر دولتخواه را
 مستثبات نموده و پیشی و پیشی هدیت مجموعه ملت خاصه
 انجمن محترم را سکه در راه تربیت ما دبستانیان صرف
 مقدرت می فرمایند از درون جان و بن دندان طلب
 مینمایم و برحمت الله عبداً قال آمینا

مکتوب یکی از وطن خواهان

(بنیل الامان بشرتنا البشار)

(فقرت بما قد بشرتنا الواطر)

بدین بیان قاصر که از عهده سپاس کتر لعمری از
 نهایی ما منتهای منم لایزال بر آمدن نتواند چسان توان
 زبان شکر و سپاس گوید - و قصد ادای مراسم حمد
 این نعمت عظمی و موهبت کبری (که سرآمد و بیغمانه
 تمام آلاء و نعمات است) نوره زبراکه مفتاح ابواب مقله
 ترقیات و مایه امیدواربهای کثیره و وجاهای رفیره
 و انجام مراسم و قضای مطالب و انجاس مآرب و
 انتظام امور و اصلاح حال جمهور است سمدی چه
 خوش سروده
 از دست و زبان که برآید • کز عهده شکرش بدرآید
 بردران و ابناى وطن گرامی را مزده و بغارت

باد بکشودن باب مراد از توجهات و تفقدات
 شهرواه پادشاه عدل دستگاه رعیت نواز دشمن گذار
 شاهنشاه اسلام پناه مظفرالدین شاه خلد الله ملکه
 حضرت اشرف والا شاهزاده عین الدوله
 فی الحقیقه عین ناظره و دیده دورین دولت ابد مدت
 است بوزارت اعظم مفتخر و سرافرازه بلکه مسند
 وزارت عظمی را بآن وجوه کرامی مباحات و
 افتخار بخشیده سزاوار است وطن خواهان دولت
 دوست این روز مبارک را یکی از اعیان عظیمه ملی
 شمرده بمراسم عیش و شادمانی و فرح و کامرانی
 گزاشیده بشکر و سپاس حضرت منم علی الاطلاق جلالت
 عظمت و دعا و ثنای پادشاه ذیجاء سینت دوک بردازند
 و پس از این با کمال اطمینان و آسودگی مشغول بکار
 خود باشند سکه بین همت و خردمندی این وزیر
 با تدبیر عنقریب در ظل حمایت و رأفت اعلیحضرت
 ظل اللهی سلسله تقاضی که بین دولت و ملت کشیده
 بود گسته قانون دواق و مساوات جاری - دارالشورای
 ملی قائم - آزادی درکب و تجارت و زراعت و صنعت و
 حرفت و سائر اعمال مشروعه حاصل - احوال سپاه و لشکر
 منظم - سرحدات و انور مملکت خاصه باوچستان و سیستان
 مستحکم - عمل مالیات و خراج تحت قانون محکم - بساط
 عدل و داد منبسط - اساس ظلم و استبداد منهدم - دست
 اجاب و دشمنان از ملک و ملت کوتاه - بنیاد منزل
 دین و دولت مشید - خانه خراب رطایا معمور - فقر و
 پریشانی برابا دور - بازار پیشکش و رفوت و رعیت
 فروشی کساد - خزانه دولت مملو و آباد - دفتر جمع و
 خرج سلطنت منظم - زبان ملت و خیرخواه دولت یعنی
 جراید و اخبارات دولتی و ماتی (که بهتر راه نای اسباب
 ترقی و تمدن است) آراه - سخنان خیر خواهان نیک
 اندیش مسموع و مقبول - ابواب فتنه و فساد مسدود -
 مفسدین بیدین مردود - خزانه دولت از چپاول و تاراج
 بد اندیشان مفت خوار محفوظ - جیره و مواجب اشکریان
 (که حارسان دولت و مملکتند) بر سر موعده کارسازی -

خدا راضی - پادشاه خورسند - رطایا نمون و مشکور خواهند شد - بمباره اخری دوات و ملت ایرانیه که از ستم و بیداد ظالمین بد نهاد مانند تن بی روح و قالب بچس خرق دریای حوادث و نواب و بلا یا و آفات کشته - و از هر طرف ابواب نجات و چاره مسدود شده - بهین اقتباس این وزیر مسیحادم روحی تازه و حیاتی بی اندازه یافته - انشاء الله تعالی بهمین زودی از آن بحر موج - رزایا و طاهات نجات حاصل و باعلی درجه ترقیات نایل خواهد شد - هزاران آفرین بر این انتخاب بی مانند شاهانه - که این خرد مجسم را وزیر اعظم فرموده - ابواب عدل و داد بروی جمیع رطایا کفود - اگرچه بعضی از داناتان را کجا اینست که بعد از مرحوم میرزا محمد حسین خان سپهسالار این دوره در ایران کسی بعقل و فراست و خردمندی و کیاست و تدبیر و سیاست جناب امین الدوله نیامده و مسند صدارت از سالهای دیرین باید اخصاص بایشان داشته باشد - درین شکی نیست که جناب امین الدوله امروزه یکتا و بی مانند است و مراتب شئونات ایشان بر هیچکس مخفی نیست بل از اینکه در حین تقریر و تحریر آید افزونست - لکن این انتخاب اهل حضرت ولینعمت ایرانیان خلد الله ماکه متضمن و دارای مصالح و حکمی چند است که بر اهل نظر پنهان نیست و چون بدقت ملاحظه شود واضح خواهد گردید که امروزه بهتر از این انتخاب ممکن نبود بچند وجه

نخست - اینکه این شاهزاده بزرگ از خانواده جلیله سلطنت و از دوستان دوات است چنانچه مثل است (ماهر را دل سوزد دایه را مامن) بدین است که بدل و جان در ترقی دین و دولت و آسایش ملک و ملت و خوشنودی پادشاه و رعیت کوشیده دست اجانب و دشمنان را از گریبان اهل ملک قطع نموده در مقابل نفوذ و زیادتی آنها سد سدید بسته ملک و ملت را از تغلب خارجه و داخله رها نموده مثل دیگران بجهت نفع عاجل شخصی دولت و ملت را دچار مشکلات نخواهد نمود

دوم - آنکه محض احیاء اسامی آباء کرام و اجداد

نظام خود که مؤسس و بانی اساس این سلطنت با برکت و میمنت بود ماند همواره سعی و کوشان خواهند بود که بر قوت و سلطوت و شوکت دولت افزوده نام اسلاف خود را سر دفتر سلاطین با هنر و تمکین نماید - سیم - چون نخستین بزرگواری است از خانواده و دوستان سلطنت که بانی بر مسند وزارت عظمی نهاده در ترقی و برتری دولت و ملت خود داری نخواهند فرمود تا سرفشقی سایر شاهزادگان عظام و تشبه دیگر رجال دولت گردد - و بر همه آشکار شود که بعد از مرحوم حاجی فرهاد برزای - متمددالدوله طاب ثراه کسافی در این سلسله جلیله هستند که بجزم متین و حزم مبین اصلاح ممالک آشفته را توانند

چهارم - اینکه این ملک زاده سترک بالطایع خواهان اتحاد و اتفاق و مغرب بنیان شفاق و اتفاق رجال دولت خواهد گردید و این دو صفت خلجته سرآمد جمیع صفات حسنه و مایه رستگاری تمام جهانیان - است با چنین وضع مساماً رجال خردمند کافی کردن با عقل و تدبیر و سیاست و کیاست را که قبل از این از بیم جان در گوشه انزوا بی نام و نمان خزیده لب از گفتار و دست از کار کشیده داشتند) بوسرکار آورده هر یک را بمهمی از مهمام دولت نامزد فرموده - تا با اهتمام ایشان امور دوات و ملت انجام - تقایص بر طرف - دوایر دواتی انتظام یابد و نیز برای کارهای مهم که محتاج بصلاح و مشورت است مجلسی ترتیب داده - همان اشخاص دانشمند مدبر و اعضاء آن مجلس مقرر برای و صوابدید ایشان عمل فرموده فیصله مهمات فرمایند

پنجم - چون دست خائنین حکومت است جناب امین الدوله را هم یقیناً عذری در خدمت بدولت و ملت نخواهد بود - اگر به مهم صدارت پرداخت از کارهای دیگر مثل ریاست دارالشوراء و وزارت امور خارجه که امروز اهم مهمات دول سایره است ابا و امتناع نخواهند نمود - البته بتوجهات اهل حضرت هابونی

خلدالله سلطانه واستصواب و رارت عظمی . تقلد این دو خدمت عمده خواهند شد

ششم - اینکه تا کنون بسبب خوف و هراسی که مردم داشتند با اطلاع کردان از سابقین داشتند بترس و نکاشتن قانون نمی پرداختند اکنون که بفضل حضرت آفریدگار عز اسمہ و توجه پادشاه تاحدار خلدالله که امر امر شقاقلوی زایل و عذر و خوف مرتفع شد . و اما ان بانداک توجه و اشاره وزارت عظمی قوانین کافی شایه آماده و این کاری که در بادی النظر صعب و دشوار میباشد . با سهل و جوه انجام خواهد یافت . پس از تزین بدستخط مبارک هابونی و علمای اعلام احراز آن دشوار نیست . آنچه ذکر شد علاوه بر عقل و خرد و دانشمندی و تدبیر و کجاست و سیاست و نیک نفسی و دینداری و دولتخواهی و شاه پرستی و معذات شعاری و ملت دوستی این شاهرزاده ازاده است که در این مراتب اهم باعلی درجه کمال هستند هفتم - اینکه ماوریت شاهرزادگان بخدمات عمده سلطنت . ماله فائده و اوقات وضع مخزانه است . زیرا که بقانون سلطنت و ماکداری پادشاهرزادگان و کسانی که از خانواده سلطنت هستند باید از دولت بحسب شان و لیاقت شان موظف باشند . و مواجب ایشان داده شود تا درانظار عامه و خاصه محتاج و بی قدر و منزات نباشند و مایه تودس دولت نگردند . شاه علی هذا مواجب ایشان حمل بر خزانه دولت خواهد بود . چون بخدمات دولتی مأمور شوند مواجبی که از برای آن خدمت معین است مخارج ایشان را کفایت تواند نمود و آن مواجبی که سابق بی خدمت ایشان داده میشد قطع خزانه است هرگاه بقدر گنجایش شاهرزادگان خردمند با سیاست و استعداد را انتخاب و بخدمات و مناصب مأمور و مقرر فرمایند از تفاوت مواجب عالی مبلغ مقتضایه بر خزینه دولت خواهد افزود خوب است رجل خیرخواه دولت در این مطلب بدقت نظر غور فرمایند و بکار پردازند . خلاصه این انتخاب باصواب بچندین وجه مزیت

و برتری بر سایر انتخابات دارد . که بر ارباب عنون سلیمه و سلاق مستقیمه مستور نیست .

امیدواریم نام پرنس بسارک را که سر دفتر دانشمندان جهانش میدانند محو و نابود فرماید (سپهر نامه تعالی عن سلطانہ آن یدیع ظل سلطانہ الاعظم و خاقانہ الانعم و ملاذنا الاکرم و معاذنا الاشیم علی مفارق الانام و یخلد ملکه و دولته و بعظم عنزه و شوکتہ و ینصر اولیائہ و احبائہ و یخذل حساده و اعدائہ و یسدہ ارکان سلطنتہ و یحصن حدود ممالکته و یوید وزیر الاعظم بتأییداته و یسدہ کسبدهانہ و یجملنا و جمیع المؤمنین لا توامرہ سامعین و لاحکام طایعین و عن نواہیہ منہین فی ظل حمایت و مہد ممدتہ آمین ثم آمین بمرمة النبی و آلہ الطاہرین صلوات اللہ علیہم اجمعین

راقم (م - ص - م)

مکتوب از کرمانشاه

(۲۵ شوال)

مؤید الاسلاما - خداوند وجود مسعود آنجنابرا باینده و برقرار فرماید . در نمره سیزده و چهارده جلد الملتین مقاله مندرج بود چون نویسنده از راه الصاف منحرف شده در ظاهر مدافعه از خاطبین و باطن با تمام سیاست و قوه قلم خواسته رفع اتهام از مخربین نماید و ضمناً دوات و ملت ایران را عنون از آنان داشته . و حقوق همسایه شمالی را بر ایران ثابت نماید . این بنده با عدم بضاعت قلم بعضی بیانات آن را جواب میدهد . در صورت صواب درج فرمائید . هرگاه صاحب مقاله را جوابی است بیان نماید .

نگارنده مذکور ابتدای قرض دوات ایران را در نسخ عمل رژی قرار داده می نویسد . پنج کرور اصل و چند کرور فرع بر ذمه دولت برقرار ماند با هزار زحمت دو قسط را پرداخته ما بقی را نتوانست به پردازد .

اولا متصدیان امور دولت در کمال محله و بدون مشورت با وزرای دوبار جبهه حفظ مقام خود شان نوشته به رژی یا سفارت انگلیس سپرد . که مخارج و

ادامی اداره را دولت ایران خواهد داد - این بود
 سکه اداره رؤی بالصد هزار ایره صورت داد -
 از جمله پیشکشی به اعلیحضرت همایونی و رشوت
 و تعارف متصدیان و سایر رجال دولت و سفرای
 خارجه ایران و واجب اجزاء اداره از فرنگی و ایرانی
 و خرید باغ ایلخان جبهه مرکز اداره - و خرید
 تنباکو در هر يك از بلاد ایران - و مبل و لوازم
 اداره از هر قبیل در زمانی سکه این صورت بدربار
 ایران داده شد مظنه ایره طلا - سه تومان و دو
 قران پیش نبود - تخمیناً این بالصد هزار ایره ببول ایران
 سه کروور دویست یا جزئی زیادت می شد تنزیل و فرغ
 مدت هم مزید براسل شده - پنج کروور بحساب آمده قرار
 شد که سالی دویست و پنجاه هزار تومان داده شود
 بعد از قبول نمودن دولت که بالصد هزار ایره یا
 آنکه سه کروور و اکثری به اداره رزی بدهد - روزی شاه
 شهید از وزرای دربار تدبیر ادای این قرض را خواست -
 مرحوم امیر نظام حسن علی خان گروسی به عرض رسانید
 میتوان ادا نمود - در حالی که بار هم برخزانه دولت
 نشود - به این قسم که هر يك از رجال وزرای دربار تعارف
 گرفته اند رد نمایند - بمحمد الله تماماً دارا هستند و مقتدر -
 تقریباً يك صد هزار ایره میشود و يك صد و پنجاه هزار
 ایره دیگر هم به خرید عمارات و لوازمات اداره و خرید
 تنباکو و توتون رفته است - تماماً حاضر است باید فروخته
 شود در عرض شاه پولش حاضر میشود - بقیه را هم
 قرار باید داد از هر کسبه تنباکو و توتون که در بلاد
 ایران حاصل میشود اضافه بر بدمی سابق تجار بدهند -
 شاه شهید این تدبیر را پسندید ولی متصدی امور چون
 با خیالات باطنی خود این رای را مخالف دید به بعضی
 عنوانها مانع آمدند از جمله گفتند قربان اینها جمعی هستند
 جمهوری طلب امروز هم و عاها در هیجان هستند هرگاه
 خواسته باشیم از اشتغالی هم که خورده اند پس بگیریم
 باملاها اتفاق خواهند نمود و اشکالات پیش خواهد آمد
 در سالی دویست و پنجاه هزار تومان را تهیه می گیریم

بدون درد سر به بردازیم
 در سال اول و دوم اقساطی که دادند از فروش
 تنباکو و توتون و سایر لوازمات اداره که فروخته شده
 بود بعد از آنچه خوردند و بردند ادا شد
 بعد از ادای این دو قسط از باب اول و فرغ
 قرض دولت به رؤی چهار کروور پیش ماند صاحب
 مقاله هفت کروور بجه حساب قلمداد مینماید ؟
 مینویسد متدرجاً هم از بانک شاهنشاهی دو کروور
 قرض گرفته شده بود - ماند فهمید این وجه را جبهه
 کدام مصرف و که از بانک قرض نمود - مگر از مالیات
 دولت کاسته یا اینکه خرج فوق العاده بردولت وارد آمده
 دو کروور قرض به بانک دو سهم از همین قبیل بود
 اما قرض به تجار ایرانی خوب است نگارنده بیان
 بنماید این تجار اسم دارند یا اسم هستند - حقیر يك نفر
 را میدانم عرض مینمایم جناب حاجی محمد حسن امین الضرب
 است - در اول ورود اعلیحضرت همایونی به طهران
 از بابت تعدیات و محارفات هائیکه از بول سیاه به رطایب وارد
 آمده بود هفتصد هزار تومان تقدیم نمود - چون این
 فقره به خلاف میل متصدیان بود این پول را به
 اسم حاجی امین الضرب در وجه استقرار محسوب داشتند
 اما به او دادند بانه دادند مجهول میباشد - این چند
 فقره قرض که صاحب مقاله نوشته است -
 آمدیم مواجب پس افتاده هرگاه مواجب به نوکر
 داده نشده بود این وجوهی که باسم بانک قلمداد مینماید
 بجه خرج رفته است - مالیات تماماً وصول از رطایب شده -
 از حکام قدیمی و تعارف رسیده - سه کروور خرج
 حرمخانه شاه شهید موقوف گردید - سالی سه کروور
 الی هفت کروور بر کمرکات افزوده شده - تماماً نیست
 و نابود و به بقیهای خائنین بر دانش گردن کلفت ایران و
 دزد های دفتر رفت - سلما که تمام را تصدیق به قول
 نگارنده مینمایم - در قرضه اول تمام حسابها را
 نموده دیدند هرگاه بیست و دو کروور قرض نمایند دولت

آسوده خواهد شد و از جمله فروض خلاص شده در اصلاحات ملك خواهد پرداخت - چه شد که بعد مراجعت از فرنگستان فوری اقدام در قرض ثانی شد ؟ - کدام قلعه و استحکامات در حدود نباشد ؟ چه راه در ملك ساخته و پرداخته آمد ؟ چه قدر به قوه حربه افزا ؟ کدام بانک را دولت تشکیل نمود - در راه تعارف و معارف چه پولی خرج نمودند - سد اهواز که بنا بود از قرض اول ساخته شود چه شد ؟ - کمال بی انصافی است از اشخاصیکه خود را از اهل سیاست دانسته به بعضی اغلوطنه های خواهند چشم بندی نمایند و پرده بروی کار خائین دولت و ملت کشیده برائت ذمه آنها را حاصل نمایند - ما نمی گوئیم که واسطه استقراض خیانت نموده زیرا المأمور معذور - بعد از آنکه تکلیف بدو شود که اگر پول برسد اسمی از من و تو باقی نماند ماند او چه بکند ؟ تمام این فعادها از متصدیان امور دولتهاست جهة حفظ مقام خود تمام رجال محترم ایران را بدنام و متهم کردند و اشخاص با کفایت صحیح را به صورت خود در آوردند صاحب معاله خود انصاف دهد - بعد از تمام حساب رایشی قرض دولت را سیزده سکرور قلمداد نموده هفت کرور هم مخارج دو سفر فرنگستان منظور شود جملاً بیست و يك کرور می شود دوازده کرور دیگر به چه محل صرف شد ؟ مالیات - ایانه کجا خرج رفت سکه دولت مجبور با استقراض ثالث گرفتید ؟ - شرط ریاست این نیست که بیوسته حفظ مقام خود نماید - نباید بدرد دولت و رعیت برسد ؟ نباید میزان دخل و خرج دولت را درست نماید ؟ نباید در اصلاحات وزارت خائنها سی کند ؟ نباید خود را سد راه ترقی و معارف قرار داده و تخم معارف را از ایران براندازد خداوند این گونه رجال را هیچ دولت ندهد که در ایران و ایرانی رقی باقی نماند و به موی آویزان شده است

صاحب معاله خود انصاف بدهد آیا رواست که سر باز و بویجی ساها موجب و مرسوم نه برند در عوض از وجه استقراضی دزدهای دفتر استیفا حساب سازی نموده قوی نیل را نجا قوی نیل نموده مر یک در سال غیر از دزدی دو دفعه موجب به برند ؟ آیا مطابق انصاف بود سکه رهیت را در گرو گذارده - موجب دزدان دفتر بدهند ؟ - این همایس بنده از روی دولت خواهی میباشد و اصلاح دور را از خدا - واهانیم و الا - اگر این وضع و این قضی و این دستور بود هتقرب خیرخواه وطن (م - ا - ب)

جواب از سوال

در نمره ۱۲ سال ۱۱ روزنامه مقدس، در ذیل مقاله "صاحبان بی خردانه درباره مسکوکات ایران اشاره و سر مسئله را خواستگار آمده که چرا حضرات تبحر داخله و خارجه در عوض نقره طلا - لرداوی و به ایران نمی آورید -

جواب - باید دانست تمام دول ضرابخانه دارند اما در تحت حکم و امر خودشان است باین معنی که هر زمان بخواهند از طلا و نقره بقدر لزوم سکه عمده ما بقی ایام تعطیل است - اما ضرابخانه دولت ایران مثل سایر دوایر دولت به اجاره داده میشود - آشکاراست ضرابخانه که به اجاره داده شد از تحت حکم و امر دولت خارج و به اختیار اجاره کننده میرود و دولت را بر او حکمی نیست میخواهد پول سیاه یا سفید یا طلا سکه مینماید -

در این مورد باید فهمید سکه مرحوم حاجی امینالضرب در ظاهر زیر بار اجاره ضرابخانه رفت - اما باطناً به شراکت متصدیان امور بود و هر کار میکرد به تقویت آنها پیش میرود - ابتداء شروع به سکه نقره نمود ملاحظه کرد نواید او کفایت از وجه اجاره و مخارج سایر و موجب حمله نمی نماید - شروع به سکه پول سیاه نمود فائده او روز افزون يك مس را به شش تومان می فروخت - در این

باره سالها در دربار گفتگوها شد چون طرف مشارالیه بود چاره پذیر نشد. بعد از آنکه کار از برده بیرون آمد و همه خلق بهای وهو افتادند و سه قران در ازای یکقران به خرج رفت ضرب پول سیاه موقوف شد چون مالیات ضرابخانه در مقابل خرجی بود معین که باید جزء جمع بیاید

مرحوم حاجی امین‌الضرب ملاحظه نمود که با این تنزل نقره در فرنگستان آوردن به ایران خالی از سرفه نیست - هر قدر پولاً و اعتباراً مقتدر بود جلب نقره فوده دید بازم کفایت وجه اجاره و مصارف ضرابخانه نمی‌نماید لابد شده سر رشته را بدست سایر تجار داد - اولاً به کبانی طومانیان اتفاق فوده آنها شروع به آوردن نقره نمودند بعد راه باز شد اداره رژی و بانک روس و سایر تجار داخله و خارجه به آوردن نقره اقدام - ضرابخانه هم شب و روز را یکی کرده همه وقت به ضرب سکه پرداخت هم حال‌الاجاره پرداخته آمد و هم مشترکین فایده‌ها بردند - هرگاه میخواستند طلا به ایران بیاورند اولاً بقدر نقره طلا ممکن نبود - ثانی از طلا فایده و نفع حاصل نمیشد - آشکار است شخص تاجر هر کاری را که اقدام مینماید اول ملاحظه سود و زیان او را نموده بعد شروع به کار مینماید -

این نقره فرض دولت و صادرات بود که محدود نمایند سکه زدن را که در سال چند ماه باید ضرابخانه کار کند و چه مقدار از طلا و نقره و مس ضرب نماید چون منافع شخصی زیاده از اندازه مشارالیه بود هر قدر تجار مجلس نمودند و استدعا کردند که ضرب نقره تعطیل نمود ممکن نشد و بعضی از تجار را هم از طهران تبعید نمودند مثل حاجی غفار شیرازی و غیره - هر گاه دولت چشم از سالی صد هزار تومان اجاره ضرابخانه پوشیده و در همان اوقات که قران ایران شروع کرد مثل پول سیاه تنزل نماید ضرابخانه را تعطیل نموده نه خود دوچار خسارت نه مات بی‌چاره به ضرب و فلاکت دوچار می‌شدند - اما خسارت دولت

یکی این است که اداره رژی زمانی که بهم خورد لیره عثمانی (۲۷) قران - لیره انگلیس سه تومان و دو قران مبادله میشد - ضرر و خسارت رژی پانصد هزار لیره معین که هجارت از سه صکرو کسری باشد به حساب سازبهای حاله ملاحظه چون میشود هفت کرور داده شد - نجه این است که لیره عثمانی پنج تومان و دو قران و لیره انگلیس پنج تومان و هفت قران شده از طرفی هم مالیات دولت و دارائی رهیت نسبت به سابق صدی پنجاه به تفاوت پول رفته است در این حال تجار چه تقصیر دارند در آوردن نقره و نیاوردن طلا - خون شهدا تمام در گردن اوست زیاده جسارت نمی‌شود

(م - ا - ب)

مکتوب از باطوم

۱۷ شوال ۱۳۲۱

ربنا عاملنا بفضلک و لا تعاملنا بمدک فان کنا طابین ارفع عنا قلم الانتقام بحق نیک نبی الرحمة ای رشحات خامه فیض شامهات در مندرجات روزنامه مقدس مال آتیه دولت را جلوه دهند - ای اترات نامه هنرین آهات در منتحبات جهرة اقدس هواقب امور ملت غفلت زده را هشیار کنند - افسوس که در قلمرو تمدن و حصیت و اقلیم افسان و محروت و شهرستان نوع پرستی و غیرت تنهایی و از حوضه وحشت و دهشت و جرکه نادانی و دوایت و انجمن جهل و غفلت هزاران فرسنگها دور از تنهایی -

ظفرا نگارشات فوز و فلاح ملت
زیبا مکاتبات صلح و صلاح دولت
دوری تو از رذایل ای مجمع الفضائل
اما چه سود حاصل از دورجهل و غفلت

به آفریننده خشک و رو بیننده خبر و شره در مقام اسابت و دولت خوای و مورد وطن پرستی و ملت پروری یک و بلا معینی - و در پیشرفت مقاصد ترقیات اهالی وطن و خاک تا بساک مقدس ذره خود داری نکرده ولی - باکثرت استغناء امتحان معینی نهی - با صدایهای

صخره شکافی که بدون مبالغه و کزاف از ظرف یازده سال قاف ناقاف را پر نمودی. و از رزموز سیاسی دولت و ترقی اساسی ملل مکرر تذکار فرمودی. اگر چه دولت آگاهی نیافت ملت حقوقت را شناخت. خصماء مطبوعات و معارف و معاندین معلومات و عوارف در توسعه آزادی افکار و حریت آثار هموماً و تشریفات نامه مقدست خصوصاً نکوشیدند. و برای قمع آبی و کسب رتبه دای مراتب بلند ماییت و مراسم ارجند قوه دیت را در هم کوبیدند. مراقبت نوع و جنسیت و رعایت قوم و سنخیت نکردند. و ذره در اندام ترقی - واهان قصوری نورزیدند (قلنا اهبطوا بضمکم لبعض عدواً ولکم فی الارض مستقر و متاع الی حین)

ای بدایع مکنونه خزینه افکارت آشریج کننده رموز سیاسی. وای ودایع مشحونه سفینه انارت توضیح نیابنده قانون اساسی. کاشف حقایق اضمحلال ملت و واقف دقائق استقبال دولت

افکار سود مند در طمان دره دولت
آثار ارجندت داروی زخم ملت
آندرد چیست یارب جهلی بود مرکب
آنزخم چیست باری قالی جریج غفلت

بنوفیقات ایزدی و تأییدات سرمدی مستظهر باش و در ادای وظایف مقرره وطن مقدس و احبای آن که جزء اعظم ایالت کماکان ثابت باش. که ساق و تکامل و تانی و تکامل در اجرای مراسم حقوق وطن گرامی نقص ایان. و حب وطن توحیه بیفمبر آخر الزمان (سلام) است. وفا نیابنده بمحبت. مقدمه وطن اول شرف انسان. و پیروی کننده او محبوب دوجهان. و حامی و کفیلش حضرت یزدانست (اوفوا بسهد الله اذا ما هدتم ولا تنقضوا الایمان بعد توکیدها و قد جمان الله علیکم کفایلا)

ای نیات پسندیده و سرایر ضمیرت وظیفه حق شناسی. و شکافنده بطلان از حقیقت. وای خیالات چیدم و خیار منیرت سرسره طریقه دولت خویشی و

نیابنده خذلان از طریقت مشلحات تجاوزات انشاء ناخلف. و ملاحظات مخاطرات وطن مقدس برت آشکار ازین است که کتمان از حق مطلق نداری و با استدراک حقیقت بی برده میان حق و باطل امتیاز گذاری. و از آن گروه. حق ناسپاس و نمک ناشناس بدتر از خناس که این آبه را در خوردند (ولا تابسوا الحق بل باطل و تکتموا الحق و انتم تعلمون) بیزاری. آنچه از نصایح حکیمانه به صحیفه مدینت رقم زنی. با آرای غیرتمندان خیر نزدیک و محبوب و آنچه از مواظط مشفقانه در حریده انسانیت نثر کفی با اعمال وطن پرستان مهجور موافق و مطلوب

سخنسان تو محیی وطن است

دم غیبی گواه این سخن است

غیر از تو تنها که از کثرت درد وطن و امانت گویائی سایر انشاء این خاک غمناک وطن گرامی براه مطلب (هل من مزید) بویابند. شرعی از لزوم قانون و اجرای آن در شمارهای ده و یازده از سال یازده نگارش. و از محسناتش بسی گذارش بود. دست. سربراد قوه تقامت زیادت بر زیادت باد

بلی در این وقت که از هر طرف ابواب نجات مسدود و دانایان کار آرموده. محدود از یک سو مخاطرات گوناگون و تعدیات از حد افزون و از طرف دیگر سیل بنیان کن رقابت اجاب و تکرک خارا شکن سیاست جوانب شیدادی گرگان میش قبا و محتالی دو رنگان وحشی طبیعت. تمدن نما و سرعت انتقال خیالاتشان و کثرت خود پسندی و آمالشان و از یکصوب عدم بصیرت راهالی و نفاقشان و کثرت جهل و تخریب اخلاقشان ما را بحال محالست. و زبان غیرتمندان دولت خواه وطن پرست لال. که آیا آنقدر دولت را فرصت بدست آید که کشتی استنلال خود را بکزاری کشاند. سو از تراکم فوج ناملایات و تلاطم موج نخطیبات هیئت جامعه مات و خریطه بیصکت را بساحل نجات رساند (یا آنکه هیئات هیئات) روزی سر بر آرد که بهجز

نداست و پشیمانی چیزی ندارد و ببیند

(حرفانرا نبرمانده نه دستار)

مان هان هرگس بید بفرخورد توسعه عقل قاصر
و استعداد فهم طائر آنچه داند بر زبان خاه آورد و
هرچه وسیله نجات است بر صفحه انتشار گذارد -
نخستین چیزی که امروز سد سدید مخاطرات و حایل
بین مخوفات و امید رستگاری دولت و باعث نجات و
ترقی ملت تواند شد اجرای قانونست - چرا که این عهد
حالیه برخلاف قرون خالیه است - بجای تبریز و
شمیر هندی افکار صائبه و در عوض فلاخن و نیزه
خطی تدابیر ثاقبه بکار آید - چنانچه بر واضح است
که اضمحلال دول مستقل و استقلال ملل متزلزل
بواسطه عدم و بقای قانونست - اول ترتیب انتظام عالم
و قوام سلسله بنی آدم را خداوند کتب آسمانی قرار
داد و در چند جای قرآن ذکر است که تفسیرش بر
همین فکر است

از اشعه انوار قانون خیر و برکات و عدل و سعادت
نمایانست درجات حقوق افراد هیئت جامعه ملت و مقامات
حدود اشخاص قاطبه رعیت - و تخطی نکردن از وظایف
مقرر و پیروی نمودن به تکالیف معینه بواسطه بودن
قانونست - اساس تمدن - شالوده تدین - صحت اقوال -
خوبی احوال - نیکی افعال - درستی اعمال - حراست
اموال - کثرت تجارت - نفوذ سیاست - ترقی صناعت - وسعت
زراعت - پیروی اوامر و نوامی - تبرای از مناه
و ملامی - محبت وطن و وطن خواهی - آسایش عباد -
آرایش بلاد - قلع استبداد - رفع جور و فساد - عدم
اقتساف - برطرف شدن اجحاف - انتشار معارف و
معلومات - انتشار عوارف و مطبوعات - پادشاه برستی -
ملت پروری - معنی محبت وطن - اطاعت سلطان زمن -
اهتمام معاوان - اعتصام موااسات - ازدیاد محکمت -
وسعت و آبادی مملکت - قدرت و قوه سلطنت شوکت
و سطوت دولت - نفوذ عالمی ملت و بحساب بودن
ذول همبایه - و رشک بودن ملل همسایه همه بواسطه

کتاب مستطاب مستجمع الآداب قانونست - حیف

و صد هزار حیف

سالمها دل طلب جام جم از ما میکرد
آنچه خود داشت ز بیگانه فنا میکرد
گوهری گرسندی کوز و مگان بیرون بود
طلب از گمشدگان لب دریا میسکرد
مقصود از بسط مقال این است که باید وکلای
ملت که رؤسای روحانی اند و متدینین دولت
که امنای جهانیند توام از قانون اعظم و کتاب
محکم و فرمان آسمانی و پرلیغ یزدانی و فرستاده
سبحانی یعنی قرآن مجید و فرقان حمید قواعد و قوانین
محکمه متقنه (که الآن در تمامی دواثر دول معظم بکار
است) جمع نموده - و میوب بابواب و فصول
با یکدیگر نگاشته اساسیه جدیدی باقتضای دقیق
سیاسی امروزه که منافی با دین و دولت نیوده باشد
مزید بفرمایند و از امضاء سلطنت باهره بگذرانند و
فرمان واجب الاذعان را بحکم صریح در حق عالی ودای
چنانچه هست اجرا بدارند - این مطالب از مسلمات
است چنانچه همی شود و از جانب منادی دستکاری
امت غفلت زده و مؤذن امیدواری ملت مصیبت زده
و جانش قافله کوی مراد (یعنی مدیر روزنامه
جلالین) به آنانکه رؤسای امت و اولیای دولت
هستند اشاره رود شاید کاری بشود چه

(قلب بی عیب و غشمت آینه غیب ناست)

(همه جا عکس پذیراست عجب در اینجا است)

مکتوب از بادکوبه

مدیر روشن ضمیر روزنامه مقدس و جریده اقدس
را زحمت میدهد اگرچه محقق است که امروزه چیزی
از جزء جزء امور و خدمات راجعه به بزرگان و امنای
دولت در پیشگاهت پوشیده نیست - آفره جدید دولت
روس که بر مالالتجاره ایران گذارده است و مناسد
خاه برانداز مشق ملت بخند برگشته را درج و دریافت
فرموده اید کفایت و خدمت و ایقت و امانت وزیر

کل گمرکات و پست (موسسونه) هم معلوم (که بر عکس نهند نام زینکی کافور) بجلی هم محض استحصار مشترکین روزنامه مقدس از وضع امور پست بمرض میرسانم

مازی (احاب ما سیوانه) به بانی دارت پست این قدر شده است که اعلان نماید که درین و مد خطا اینکه جبهتی باشد باید برداشته می رود در واقع بخیمال دخلی افشاده که ضمناً هم فرانس خود را بخرج دهد - اما ازینطرف خطوطی که در ایران داخل روسیه می شود از طهران - مشهد - - - - - انزلی - لاهیجان - ارفروش - - - - - مامل - اشرف - مشهد - بندر جز - استرآباد - کنگاود - رودسر - آستره - وغیره وغیره نامی (نهر) روس دارد - ملاحظه شود در هر سال چه قدر فرق پست است که از دخل ایران کاسته می شود

اولاً محض صدق کلام بر مدیر جبل المین چنده پاکت که از شهرهای مذکور فوق رسیده میفرسم ملاحظه فرمائید که (نهر) روس است و از کدام شهر آمده و مال کیست

ثانیاً - مگویم و می آیش از عهد برون - شاید مشترکین ایراد بگیرند که چگونه این مطالب قرین صدق است - الحمد لله غیرت و مصیبت ما ما معلوم است تا چه اندازه میباشد - حتی در طهران اغلب تجار که در بانک استراضی رفت و آمد دارند خطوط خود را آنجا میدهند و پول نهر هم داده بخیمال آنکه اول آن روس است دوم کاغذش زودتر و بصحت بمقصد میرسد بانک نهر روس چسبیده با خطوط خویش بتوسط غلام هفارت بروسیه میفرستد اما سواحل بحر خضر که مازندران و کیلان باشد و شهرهای فوق لذکر اغلب در سواحل دریای واقع هستند نامی را هفته دو دفعه جهاز (پیکوری) که از جانب روس حامل پست است و ضمناً سرکشی به نامی بنادر کرده سر زمین و کاغذ میدهد و میگیرد -

تمامی این خطوط را به نهر روس حمل و نقل و ارسال مرسوم میکنند در صورتیکه خرج تراشیده اند بجهت دوات ایران و شعبه پست گذاشته اند

داشت و فراست آن است که در محل خودش بخرج بدهند - ازین بالاتر نیشابور و سبزوار که از استرآباد رفت و آمد است خطوط را تجاری غیرت میفرستند نزه طامایهای خود به استرآباد و سایر بنادر که اکثری روسی بدهند

این تجار دو فرقه اند فرقه از اروانه قفقاز و روس هستند که حق دارند حق القوه از راه تصب بوان را نمیخواهند بکیسه دولت اجنبی برود - دیگر فرقه تجار ابراتی هستند که آنها هم حق دارند یکی بجهت نداشتن تصب وغیرت و دیگری بواسطه بی نظمی اداره جات پست - لکن باید رئیس کل نهر بخرج دهد - مشهد هم غالب خطوط بتوسط شعبه بانک فرستاده میشود عجب تر از آنکه دو نفر تجار محترم از سمرقند آمده بودند ذکر کردند که اغلب هفته ها خطوط ما بتوسط پست که میرسد از مشهد است لیکن نهر او روسی است - نویسنده ملتفت شد که چه مطلب است این از کفایت و دقت وزیر گمرکات و پست است

با ما اگر خدای کند دمشق روانست

کنز آشنا بنیاه به بیگانه برده ایم

زیاده تشریح این هرایض با قام و رقم مدیر بانک ضمیمه است هرایض دیگر هم است که

مختصر با تو بگفتم خم دل ترسیدم

که دل آزرده شوی ورنه سخن بسیار است

نقل از روزنامه شریفه مظفری

خبر نگار محترم ما مینگارد - جناب معارف نصاب عمده التجار حاجی محمد اسمعیل آقا عطاء الله اف تاجی مازندران الشیر بکشمیری و معروف و متخاص به (منیر) که یک از تجار معتبر در ستکار محترم ایران مقیم بخارا و مستجمع جمیع صفات وطن خواهی و معارف پروری و بادشاه برحق است در این اوقات مراتب اطاعت و

عیانت و مدرسق ایشان بمرض خاکبای متبارک بندگان
اعلیحضرت اقدس هابون شاهنشاهی ارواحافداه رسیده
محل رأفت و مورد عنایت ملوکانه واقع مگردیده
باستصواب جناب مستطاب اجل اشرفی آقای مقبرالموله
وزیر امور خارجه و تصدیق جناب مستطاب اجل
امجد آقای مشیرالملک سفیر کبیر و وزیر مختار دربار
امبراطوری و توسط جناب جلالتمآب منشورالملک
جبرال قونسول (عشق آباد) بمطای یکقطعه نشان شیر
و خورشید درجه چهارم مباهی و سرفراز شدند -
جناب مشارالیه پس از نیل باین عاطمت خسروانه
بشکرانه عواطف والطاق ملوکانه محاس جشن باشکوهی
حسرت و مامقد نموده و از اطلم و اکابر ایرانیان مقیم
بخارا و سایر بزرگان و ارکان بلد و غیره جمعی کثیر
و جمعی غفیر را دعوت نموده بلواری دعاگوئی مرحمت
جهان قیمت شاهنشاه مظفر مؤید منصور قاجار وسایه
یالک پروردگار پرداخت -

(سواد فرمان مهر لمان شاهنشاهی)

چون مراتب امانت و مدرسق عالیجاه بجدت همراه
آقا محمد اساعیل تاجر مازندران مقیم بخارا بخاکبای
مهر اعتلای اقدس هابون شاهنشاهی رسیده بود -
لذا در هذه السنة بارس نیل مشارالیه را باعطای
یکقطعه نشان شیر و خورشید از درجه چهارم
قرین مفاخرت و مباحات فرودیم که زیب صدراعتبار
خود ساخته بن الامثال والاقران مباهی و سربلند بوده
در هیده شناسند شهر شوال (۱۳۷۰)

حبل المتین

اجزاء اداره حبل المتین جناب منبر صاف ضمیر را
بموقعیت نیل این مفاخرت بتزیک حکفته علو درجات
و ترفیع بشوئات ایشان را از خداوند خواستگارند -

انجمن مظفری بکته

شیر باعقاد انجمن مظفری کلکته را باقوانین عمومی
آن سابقه نوشته است چون جناب جلالتمآب اجل عالی
کلی مفضل السلطان وزیر و هم در وقت تابستان
بکته بکته در وقت تابستان

بونه رفقتد اعضای انجمن صلاح دیدند مکه افتتاح
رسمی انجمن در حضور ایشان که مؤسس این بنای
حیر اند بشود

از آغاز جنوری هجرتی بسیار عالی در (کولونوله
استریت نمبر ۷۶) که گنجایش مدرسه و قرائت
خانه و میز بلیارد و سائر لوازم و ضروریات انجمن
را بنماید به یکمصد و بیست رویه طمبیانه کرایه شد
در قرائت خانه هر قسم کتاب و اخبار اردو انگلیسی
ترکی عربی فارسی و غیره با سائر لوازم و ضروریات
آن مهیا گردید - و بام میرومات انجمن از قبیل بلیارد
و غیره خریداری شد -

چون مراسم اصلی این انجمن که بسام مه رکه اعلیحضرت
اقدس شاهنشاه اسلامان پناه مظفرالدین پادشاه خلدالله
ملک و سلطانه موسوم شده تربت اساء وطن عزیز و ترقی
زبان فارسی در هندوستان است مدرسه هم سام مقدس
شاهانه که عمده مقصود این انجمن بود به میدت و مبارکی
افتتاح گردید در این مدرسه بالاصاله زبان فارسی تعلیم
می شود و زبان انگلیسی که زبان دوات هند است -
زمان دوم تعلیم قرار یافته - معلمین منتخب و اطفال
هم رای تعلیم حاضر و بمحذافه این شعبه عمده انجمن
نیز افتتاح یافت

این نکته اهم را باید دانست که جمله مسلمانان هند
و عمده خاندانهای شریف هنود چون زبان فارسی
قرنهای دراز زبان علمی و دولتی هندوستان بوده تا
کنون بدین لسان شیرین انسی بکمال دارند و تا امروز
زبان علمی مسلمانان هند فارسی است و ازین است که
حکومت هند هم در جمیع مدارس زبان فارسی را
زبان دوم تعلیم قرار داده و سالانه مبالغی هنگفت
صرف تعلیم فارسی می نماید

چیزیکه اسباب تأسف شده آن است که با این
همه مصارفیکه دیوات و مات در هندوستان برای
تعلیم و تعلیم زبان فارسی می نماید نتیجه که باید از این
زبان حاصل شود مقنود است

بزرگترین فائده آنکه برتعمیر زبان مانی مرتب
 میشود همانا تبادلہ خیالات با آن مانت است - از
 تعلیمات فارسی مدارس هند این فائده بیچ وجه حاصل
 میشود چنانچه مرامه فارسی دانان هند برای تجارت یا
 امور دیگر خطی به یکی از اهل ایران بنویسند آن
 ایرانی ابدأ مقصود نویسند را درک نخواهد نمود - و
 همچنین اگر خطی از ایران آید فارسی خوانان همدار
 درک مطلب وی عاجز خواهند بود - شاهد بر این مثال
 ریورنی است که چند سال قبل قونسل انگلیس از
 خراسان نموده که از خطوط فارسی هند ایرانیان افاده
 مقصود نمیتوانند کرد - و همین قسم است خطوطیکه
 از ایران بنده می آید - عات این امر آن است که
 فارسی اهل هند لغوی و اگر هم اصطلاحات را فآرا
 باشد اصطلاحات مقصد سال قبل است - این نکتہ
 بر احدی پوشیده نیست که در هر قرن اصطلاحات
 هر زبان را تغییر و تبدیلات کلی پیدا می شود - این است
 که فارسی هند با اندازه با فارسی ایران بساین پیدا نموده
 که باید دوزبان گفت - حکومت هند یا ازین نکتہ قافل
 بود - و یا بملاحظه تخفیف در مصارف معلمین ایرانی برای
 تعلیم فارسی مدارس هندوستان جلب نه نمود و با آنکه
 از فراهم نمودن این قدر معلمین از اهل زبان عاجز بود
 بهر حال - امروز روز حکومت هند از تقاضای
 تعلیم فارسی اطلاع دارد - حکومت هند امروز
 برای توسعه تجارت و ازدیاد روابط با ایرانیان محتاج
 است بجای غیر آنکه بتوانند با اهالی ایران تبادلہ
 خیالات نمایند

امید داریم که حکومت هند منتهای مرامی
 را با اعضای انجمن در قوام و دوام و ترقی این
 مدرسه و توسعه این دائره به نماید - چه با آنکه توجه
 حکومت هند مقاصد عمده مہرہ او بر آورده تواند شد
 خصوصاً در حالیکہ سالانہ از موقوفات حسنیہ هوکی
 که مال ایرانیان و حقوق آنهاست مبالغ گران صرفی تنهایی
 مسلمانان بنگالی نمود مقابست معروف اجرای که

رواست بمسجد حرام است) خاصه وقتیکہ بیک تبر چند
 نشانہ بشود یعنی ہم حق بحق دارا برسد و ہم حکومت
 و ملت هند شفاخند برگیرند -
 از آراییکه اعلیہ حضرت آقدس شاهنشاهی سعادت
 ساطعہ به تمام اطفال ایرانی چه در داخله و چه در خارجه
 حب و قیر و میل کثیر دارند و در تربیت رعایا که فرزندان
 بحاری سعادت اند مانند تربیت فرزندان حقیقی سانی
 و جامد می باشند - و رجال دولت گردون و قازا با
 سیاست ایران از اثرات سیاسی و قولند تجاری ترویج زبان
 در خارجه نیکو واقف میباشند انشاء الله نظر مرحمت و بذل
 توجهت خاصہ ذات اقدس شاهنشاهی را در ترقی و قوام و
 دوام این مدرسه که بنام ولینعت کل ایرانیان ذواقصی
 بلاد هندوستان دار شده سی خواهند نمود و این اول
 مدرسه میباشد که در هندوستان درین قرن بالا الصالہ بجای
 تعلیم زبان فارسی مروجہ امروزہ ایران دار شده انشاء
 تالی در تحت حمایه و توجہ و تربیت دویادشاه عظیم الشان
 ایران و انگلستان اعلیہ حضرت مظفرالدین بادشاه و
 اعلیہ حضرت ادورد همم قائم و برقرار خواهند ماند

معلمین مدرسه مظفری همه ایرانی و تربیتات و نظام
 نامه آن از روی نظام نامه مدارس جدیدہ ایران که
 بصدقہ وزارت علوم رسیده میباشد - با این ترتیب
 مسلم است که مرکز دورہ تعلیمات را درین مدرسه ملی
 نماید و سند حاصل کند چنان است که در مدارس جدیدہ
 ایران تعلیم و تربیت یافته باشد یعنی داریم شاگردان این
 مدرسه برای رفع ضروریات حکومت هند زیادہ از آنچه
 تصور شود بکار خواهند آمد و نیز این مدرسه پس از چندی
 رفع نواقص معلمین فارسی مدارس هندوستان را میتواند
 نمود و زبان فارسی چنانچه مروجہ اهل زبان است
 در فارسی خوانان هند رایج خواهد گردید (بانی لازاد)

وقایع نکیر خیلکین بنویسد که به اعتقاد یوم
 بکتبه مسجدی شده اما تحت نظر سانی تجار ایشانی
 عظمی ترقی بخیر ان عظیم بقی و سلامت عین روحی

تلاش و تدبیر و اعتبار تام بردار بود - این جهان فانی را ورماع گفت - رحمتی علیه - بیک شب قبل از فوت خود با کمال اطمینان و صیابی خویش را نمود - بمحرم انتشار فوت آن مرحوم هیچ رخصتی برای مقام هندی و رخصتی از تاجار خارج برای تشییع جنازه حاضر شدیم با احترام تام و تأسفی بنزد آن مرحوم از آن مرحوم را از خاک برداشته بسنابور که قبرستان ایرانیان است رده خسانی حاده کفنه نموده نماز خوانده اطانت گذاردند - تاکنون در تشییع جنازه کثر کسی از تاجار اینقدر از دحام شده که مشابهیم تا این درجه متالم و محزون باشند - اینها همه نتائج نیم صافد آن مرحوم است که محبوب جمیع اهل و اقارب بود

پس از آن قاعده بسیار با شکوهی گرفته اطعام عمومی نیز شد - از آن بعد بزرگان و تاجار محترم ایران علی الرسم عمامه بر سر و فرزندان با سعادت آن مرحوم آقا میرزا رضا و آقا میرزا مرتضی نهاده بیست اجتماع آنان را در افس تجار آن مرحوم آوردند - و روز بعد مجلسی روضه خوانی کرده در سنابور شده اند - آن مجلس روضه خوانی زمانه معتقد گردید حق این است که هر کس بقا محمد جعفر را دیده و صدات وی را شنیده از رحلت آن مرحوم منتهای تألم و تأسف را دارد - امیدواریم این اداره تجارقی که سالها با کمال اعتبار و اطمینان دایر و مایه افتخار ایرانیان بود هماره برقرار ماند و اولاد و احماد ایشان همیشه عزت و خوشنای زندگی نمایند -

روز جمعه چهارم مبارک رسیده جناب مستطاب حضرت آقا میرزا مهدی آقا تاجر اصفهانی محترم مدراس پس از اجتماع خبر رحلت مرحوم متفوز آقا محمد جعفر تاجر اصفهانی که سمت مصاهرت ایشان را داشت مجلس قاعده بسیار با شکوهی منعقد فرموده جمیع تاجار ایرانی و همایون بزرگان آن شهر شریک شرکت در مجامع قاعده کرده طلب مغفرت آن مرحوم را نمودند

ایضا -
یوم یحسنة گذشت جناب عمدةالتجار و الإیمان آقا میرزا محمد تاجر اصفهانی فرزند ارجمند سعادت قد جناب مستطاب حاجی میرزا مهدی آقا تاجر اصفهانی پس از اجتماع خبر رحلت مرحوم آقا محمد جعفر تاجر اصفهانی در حسنة گولکون که از حسنیه های معروفی کلکته است انعقاد مجلس قاعده بسیار آراسته نموده از هر طبقه مساهمان شرکت در مجلس قاعده کرده جناب حلاله آب احلم عالی آقای معصم السلطان و بر مقام رونق افروز مجلس شده ختم را پرچینند

ایستاده و بویقه نایمه
(از شماره ۲۰)

(۳۸) هرگاه خوردن جانی تلوعتیکه در ایران عمل آید موقوف شود مصارف فوق العاده از سهاور قوری جاییه دان - و اسبلیهای دیگر مسکه خرج فوق العاده است و خنهارا ویران کرده و مردان پرول را ضعیف و کم دل نموده متروک خواهد شد - و کشیدن و خوردن تریاک مهلك قهرا موقوف و میزه خواهد گردید و افور کشیدن و عوس جای حلوی کفهد یا حرما خوردن محاسبت ندارد دوباره ريك حوانات از زردی مایل به سرخی خواهد شد و ماروسا سترو مشغول کار خواهند گردید - اگر جای بود و افور کش هم نبود و همین اسبابهای موحوده را در خارجه بخودشان خواهند فروخت

(۳۹) اعیان مملکت و ارکان سلطنت در هر امری مقهورا متابعت ملت خواهند گردید و ملت قوت خواهد گرفت و هرکس و ناگس آنها احصاف و آمدی نتواند نمود و خراج سلطان سهولت ادا خواهد شد و مساعه در ادای مالیات نخواهند نمود و خزانه دولت معمور خواهد شد آنوقت شاه دوسق و دولت خواهد اهل اسلام حقیقت و واقیعت پیدا خواهد نمود دولت اکویش بسختی بلکه خواهد داد